

ABC PENTRU UN VOT RESPONSABIL

IUNIE 2005, ORADEA

„Proiectul este finanțat parțial de Ambasada SUA. Opiniile, concluziile sau recomandările exprimate în prezentul material aparțin autorilor și nu reprezintă în mod necesar poziția Departamentului de Stat al SUA”.

Proiect:
„Să construim Cetățenia Activă în Oradea”

Coordonator proiect:
Ioana Lazăr

Drept de autor: Fundația Alternative România
Toate drepturile sunt rezervate Fundației Alternative România.
România, Oradea, iunie 2005

Autor:
Dan Apăteanu

Mulțumiri speciale partenerilor noștri de proiect și reprezentanților
Ambasadei S.U.A. în România.

Fundația Alternative România
Adresa: str. Sucevei nr. 43, Oradea, 410078
Tel: 0259 – 467389
Fax: 0259 – 411983
E-mail: far@romarketing.ro
Web: <http://far.romarketing.ro>

CUPRINS

INTRODUCERE	5
SISTEMUL POLITIC DEMOCRATIC	7
1. Care sunt caracteristicile principale ale unui sistem politic democratic?	7
2. Care sunt principalele concepții despre democrație?	9
CONSTITUȚIA ROMÂNIEI. PRINCIPII CONSTITUȚIONALE	11
1. Statul român	11
2. Egalitatea între cetățeni	11
3. Cetățenia	11
4. Pluralismul politic	12
5. Dreptul internațional și dreptul intern	12
6. Drepturile cetățenești	12
7. Obligații	14
DOCTRINE POLITICE	17
1. Liberalismul	17
2. Socialismul	20
3. Creștin-democrația	23
4. Concepții totalitare - Fascismul	26
5. Ecologismul	29
PLATFORMELE POLITICE ALE PARTIDELOR DIN ROMÂNIA	33
1. D.A. (PNL – PD)	33

2. PSD – PUR	36
3. UDMR	38
4. PRM	40
PROBLEME SOCIO-POLITICE ALE CETĂȚENILOR	43
1. Domeniul politic	43
2. Domeniul social	47
3. Domeniul economic	51
SOCIETATEA CIVILĂ	55
1. Definiția și rolul societății civile în formarea culturii civice	55
2. Relația dintre stat și societatea civilă	56
3. ONG-uri existente în Oradea	57
LIBERTATEA DE EXPRIMARE. ROLUL MASS-MEDIEI ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ	61
1. Prevederi constituționale privind libertatea de exprimare	61
2. Rolul mass-mediei într-o societate democratică	62
FACTORI AI NIVELULUI PARTICIPĂRII POLITICE ÎN ORADEA	65
1. Introducere	65
2. Importanța cercetării	66
3. Tema cercetării	66
4. Participarea politică	66
6. Metodologia de cercetare	69
7. Datele	69
8. Analiza datelor și concluzii	70
DATELE DE CONTACT ALE INSTITUȚIILOR PUBLICE	75
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	83

INTRODUCERE

Broșura „ABC pentru un vot responsabil” își propune să ofere tânărului orădean reperele esențiale pentru ca acesta să își exerseze votul în mod responsabil, civic.

Broșura este o componentă a *programului „Building Citizenship In Oradea”* („Să construim cetățenia activă în Oradea”), derulat pe perioada 1 septembrie 2004 – 31 iulie 2005, derulat cu sprijinul financiar al Ambasadei S.U.A. în România.

Scopul *programului* constă în implicarea activă a tinerilor, elevi și studenți din Oradea, în viața comunității locale.

Obiectivele specifice broșurii sunt:

- identificarea principalelor elemente ale unui regim democratic
- prezentarea drepturilor și obligațiilor constituționale ale cetățenilor
- reliefarea problemelor cu care se confruntă oamenii
- conturarea rolului societății civile, în general și a mass-mediei, în special
- prezentarea principalelor doctrine politice și a platformelor politice ale celor mai mari partide din România
- analizarea situației participării politice la nivelul orașului Oradea

Capitolul I

SISTEMUL POLITIC DEMOCRATIC

1. Care sunt caracteristicile principale ale unui sistem politic democratic?

1.1. Definiția sistemului politic democratic

În concepția politică modernă, democrația este un sistem care dă posibilitatea cetățenilor să ia parte la guvernare prin reprezentanții lor și îi face responsabili pe conducători de acțiunile lor în fața colectivității. Dacă, de exemplu, există un nivel scăzut de trai, atunci oamenii își vor alege acei reprezentanți care vor propune măsurile cele mai eficiente de ridicare a nivelului de trai.

1.2. Sistemul de guvernare

Un regim sau un sistem de guvernare cuprinde totalitatea instituțiilor și regulilor prin care: se guvernează o societate; se determină modul în care se ocupă funcțiile publice și strategiile folosite pentru a accede la acestea; regulile ce sunt urmate în luarea deciziilor publice. De exemplu, ne putem gândi regulile prin care se determină alegerea reprezentanților în Parlament.

1.3. Conducătorii

Conducătorii sunt oamenii investiți cu autoritatea de a lua decizii publice și care au dreptul legitim de a lua decizii cu efect de constrângere asupra societății, cum ar fi de exemplu, președintele, deputații, senatorii, miniștrii, etc.

1.4. Sfera publică

Sfera publică cuprinde realizarea de norme și alegeri colective ce sunt impuse societății și ce sunt susținute de forța coercitivă a statului. Întinderea sa poate să varieze foarte mult, în funcție de gândirea ideologică; pentru un liberal, de exemplu, sfera publică trebuie să fie redusă cât mai mult, limitându-se la apărarea drepturilor și libertăților individului; gândirea social-democrată prevede lărgirea acesteia, astfel încât se reglementează diferite aspecte ale vieții oamenilor, punându-se accent pe acțiunea colectivă. În cadrul sferei publice, poate intra de exemplu, protecția socială, ce se poate realiza prin diferite măsuri, privind, de exemplu, educația sau sănătatea omului.

1.5. Cetățenii

Cetățenii sunt toți adulții ce fac parte dintr-o anume colectivitate, fiind membri de drept ai acesteia, cu drepturi și obligații față de colectivitate. Orice om, ce are, de regulă, vârsta de 18 ani este membru al societății în care trăiește.

1.6. Competiția

Diferite grupuri de interese luptă, în mod legitim, pentru a influența luarea deciziilor publice; acest lucru, privește conflictul existent în societate, nu ca pe ceva dăunător, ce afectează unitatea și binele societății, ci, ca pe un fapt, care deși nu este dezirabil, este inerent ființei umane și de aceea, el trebuie acceptat ca atare. Partidele pot fi privite ca fiind reprezentative pentru acest tip de comportament.

1.7. Alegerile

Alegerile reprezintă un set de proceduri prin care oamenii își aleg reprezentanți care să conducă societatea; acestea, în plus trebuie să fie corecte, deoarece simplul fapt al organizării alegerilor nu garantează o reprezentare reală.

1.8. Regula majorității

Organismele de conducere iau decizii prin votul majorității membrilor lor (ex., 50% plus 1 din numărul de membrii - majoritatea simplă).

Majoritate vs. minoritate

Majoritatea, prin superioritatea ei numerică, poate lua decizii care să dăuneze minorității. În acest caz, au fost găsite diferite soluții; dintre ele, sunt și *drepturile constituționale*, ce pot fi schimbate doar prin o largă majoritate, greu de întrunit, dacă nu există un cvasi-consens la nivelul societății și *autonomia* unei colectivități, ce privește o sumă mai mare de drepturi de auto-guvernare.

1.9. Cooperarea

Oamenii trebuie să ia decizii colective, în mod voluntar, cu efect de constrângere asupra societății ca întreg. Ei trebuie să fie capabili să acționeze în mod colectiv prin diferite organizații, cum ar fi partidele, sindicatele, organizații neguvernamentale sau prin forme colective de acțiune, de exemplu, marșuri, greve, etc.

2. Care sunt principalele concepții despre democrație?

Modul în care noi concepem societatea și guvernarea ei nu este unul unitar; din marea varietate a ideilor care au apărut și s-au dezvoltat în timp, referitor la această chestiune, am ales să prezint trei dintre acestea, care par a fi cele mai importante, deoarece ele sunt cele care influențează majoritatea oamenilor din societățile din ziua de azi sau cele care au jucat un rol important în secolul XX.. Pe rând, acestea sunt ideologia liberală, cea social-democrată și cea populară. Am ales, pentru a le prezenta, două coordonate fundamentale ale acestora: concepțiile despre libertate și despre natura umană.

2.1. Democrația liberală

Democrația în viziunea liberalilor trebuie să asigure protecția drepturilor și libertăților individului. Liberalii au fost printre primii care au susținut drepturi precum cel la libera exprimare, libertatea conștiinței religioase, dreptul la proprietate individuală, dreptul la vot. Dar acest accent pus pe individ se

datorează faptului că omul este considerat a fi o ființă rațională, ce poate să își urmărească singur interesele, neavând nevoie de ajutorul altcuiva; astfel, de exemplu, dacă un om este sărac, acest lucru se datorează faptului că el nu a muncit îndeajuns.

2.2. Social-democrația

Potrivit acestei concepții, trebuie reduse discrepanțele sociale din cadrul societății. Un om sărac, de exemplu, nu are aceeași putere politică, ca și un om bogat, deoarece nu are suficiente fonduri pentru a candida și astfel, există o inegalitate între cei doi. Această reducere se va realiza prin redistribuirea bogăției, prin intermediul statului, prin diferite programe sociale. Este necesar să existe control public asupra unor anumite tipuri de resurse, considerate de interes național, precum transporturile, energia și altele.

2.3. Democrația populară

Acest tip de viziune asupra democrației este mult diferită de cele menționate până acum. Ea a fost promovată de gânditorii comuniști, fiind conducerea de către partidul unic, Partidul Comunist, spre binele majorității clasei muncitoare; ea este o „dictatură populară democratică”.

Ce știu eu?

1. Am auzit vorbindu-se foarte mult despre democrație, dar are așa de multe sensuri, încât nu mai știu la ce se referă. Care sunt caracteristicile principale ale unui sistem politic democratic?

2. Cum pot fi clasificate democrațiile din România și din Uniunea Europeană? Care sunt principalele tipuri ale democrației?

Capitolul II

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI. PRINCIPII CONSTITUȚIONALE

1. Statul român

România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.

În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

2. Egalitatea între cetățeni

România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

3. Cetățenia

Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

Cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

4. Pluralismul politic

Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.

5. Dreptul internațional și dreptul intern

Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

6. Drepturile cetățenești

6.1. Egalitatea în drepturi

Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

Nimeni nu este mai presus de lege.

6.2. Accesul liber la justiție

Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.

6.3. Libertatea individuală

Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

6.4. Libertatea de exprimare

Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

Cenzura de orice fel este interzisă.

Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

6.5. Liberul acces la informații publice

Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngreunat.

Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

6.6. Libertatea de asociere

Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.

Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

6.7. Dreptul la educație, sănătate, cultură

Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instrucție și de perfecționare.

Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.

6.8. Dreptul de vot

Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

6.9. Dreptul de proprietate privată

Dreptul de proprietate, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

6.10. Referendumul

Inițiativa legislativă poate aparține și unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativa legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea.

7. Obligații

7.1. Apărarea țării

Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.

7.2. Contribuții financiare

Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

Ce știu eu?

1. Am auzit că există unii oameni care se consideră mai presus de lege. Este posibil acest lucru? Care sunt principiile constituționale?

2. Dacă aș dori să inițiez o propunere legislativă, aș putea să o fac? Ce drepturi constituționale am în calitate de cetățean?

3. Statul îmi cere să plătesc taxe și impozite. Sunt eu obligat să le plătesc? Ce obligații constituționale am?

Capitolul III

DOCTRINE POLITICE

1. Liberalismul

1.1. Etimologia termenului liberal

Cuvintele *liber* și *libertas* provin din limba latină, de la cuvântul *liber*, având, în principal, următoarele înțelesuri:

- a. a elibera pe cineva din sclavie
- b. a plăti datoria cuiva, relevând astfel, înțelesul inițial al termenului, de om care poate să se descurce singur

1.2. Concepția liberală despre natura umană.

Liberalii cred că omul este o ființă rațională, ce a fost înzestrată cu intelect de către divinitate, și din această cauză este capabil să se descurce singur, neavând nevoie ca cineva să ia decizii în locul lui.

1.3. Propriul interes este motivația principală pentru cei mai mulți dintre oameni

Liberalii consideră că interesul personal al individului pentru asigurarea bunăstării proprii este motivația principală a acțiunilor sale. Oarecum paradoxal, spun ei, acest lucru asigură bunăstarea întregii colectivități.

Vicii individuale, beneficii colective

După cum spunea un gânditor liberal, nu din bunăvoința *brutarului* de a ne face nouă un bine, mâncăm noi pâine proaspătă, ci datorită dorinței egoiste a acestuia de a vinde cât

mai mult și a avea în consecință venituri cât mai mari. Această dorință va genera o competiție care va avea ca rezultat faptul că oamenii vor putea să își cumpere o pâine mai bună și mai ieftină.

1.4. Limitele competiției: care sunt ele?

Agenții economici trebuie să fie liberi să concureze, fără ca statul să le pună bariere de diferite feluri, care să îngrădească comerțul; această concepție este ilustrată de sintagma *laissez faire, laissez passer* (lăsați să se facă, lăsați să treacă). Statul trebuie să intervină atunci când această libertate este amenințată.

1.5. Concepția liberalilor despre libertate

Individul trebuie să fie liber, să poată să își realizeze propriile aspirații în viață, iar acestea nu trebuie limitate, decât atunci când ele ar putea cauza un rău unei alte persoane. Un *judcător american*, referindu-se, în cadrul unui proces, la acțiunile unui om care spunea că el este liber să facă ce dorește, inclusiv să lovească pe altcineva, spunea că libertatea de mișcare a pumnului dumneavoastră este până la marginea nasului meu.

1.6. Promovarea șanselor egale de reușită (nu a egalității sociale!)

Liberalii cred că oamenii ar trebui să aibă condiții egale de a reuși în viață, fără ca nimeni să fie favorizat, indiferent din ce motiv; starea socială, mai bună sau mai puțin bună a fiecăruia, se datorează efortului fiecărui individ de a-și asigura un anumit standard de viață; de asemenea, fiecare om este diferit, și nu este normal ca cineva să îi egalizeze pe toți, acest lucru fiind împotriva naturii.

1.7. Libertatea credinței versus conformismul religios (John Locke)

Orice om ar trebui să fie liber să își aleagă un anumit crez religios și nu este potrivit ca altcineva, Biserica sau Statul, să intervină pentru a influența oamenii.

1.8. Meritocrația versus originea socială

Statutul social al fiecărui individ ar trebui să fie determinat doar de meritele personale ale fiecărui om; în Evul Mediu, poziția în societate era determinată încă de la naștere, în funcție de clasa socială în care se năștea omul. Accesul la funcțiile politice era posibil doar pentru unele clase sociale. Liberalii s-au împotrivit acestei stări de fapt, cerând să existe libertăți politice și economice, pentru toți oamenii.

1.9. John Locke (1632-1704), „Al doilea tratat despre guvernare”. Concepția despre starea de natură. Drepturile naturale ale individului. Apariția și rolul guvernământului.

„Părintele” liberalismului, John Locke, în cartea sa „Al doilea tratat despre guvernare”, este cel care ilustrează câteva din principiile de bază ale liberalismului. Astfel, el spune că toți oamenii se nasc liberi și egali. Aceasta este „starea naturală”, în care fiecare individ are „drepturi naturale”, acestea fiind viața, libertatea și proprietatea.

În starea naturală, în care nu există nici o autoritate, oamenii sunt tentați să încalce drepturile celorlalți. De aceea, spune Locke, oamenii cad de acord să înființeze un corp politic comun care să le apere drepturile.

Paznicul de noapte

Rolul statului este asemeni aceluia unui „paznic de noapte” care are doar rolul de a păzi proprietatea cuiva; astfel, statul, în viziunea liberalismului clasic, nu trebuie să aibă un rol intervenționist, ci doar să protejeze drepturile indivizilor.

1.10. Revoluția Americană: „nici o taxă fără reprezentare”.

Semnificativ pentru accentul pus de liberali pe latura economică a libertății individului, care este foarte importantă, a fost atitudinea americanilor față de dominația englezilor; coloniștii americani aveau guvernatori numiți de către regatul englez; astfel, cu toate că plăteau aceleași taxe și impozite ca și englezii, ei nu aveau dreptul de autoguvernare. Astfel, ei spuneau, că li se

lua proprietatea, fără acordul lor; ceea ce cereau ei era: „nici o taxă fără reprezentare”.

1.11. Adam Smith (1723-1790), „Avuția națiunilor”. „Mâna invizibilă”.

Un alt reprezentant de seamă al liberalismului este Adam Smith; în cartea sa „Avuția națiunilor” el descrie avantajele competiției economice libere; el spune că atunci când există restricții, doar câteva persoane vor reuși să profite de acestea, în dauna interesului general; piața trebuie să fie guvernată de legile cererii și ale ofertei; agenții economici care vor dori să câștige cât mai mult vor trebui să aibă o ofertă mai bună decât a competitorilor: produsele lor vor trebui să fie mai bune și mai ieftine, altfel, vor fi cumpărate produsele competitorilor; astfel, această relație dintre cerere și ofertă, Smith o descrie ca fiind asemeni unei mâini invizibile care reglează prețurile pentru a le face cele mai atractive.

2. Socialismul

2.1. Precursorii socialismului. Sir Thomas Morus, „Utopia” (1516)

Autorul propunea proprietatea obștească ca un antidot pentru păcatele mândriei, invidiei și lăcomiei și a sărăciei. Morus spunea că sistemul care încuraja competiția încuraja și goana după profituri și viciile odată cu acestea. Acesta dorea ca proprietatea privată să fie desființată, pentru a se face o distribuție egală și corectă a bunurilor în societate.

2.2. Saint-Simon (1760-1825). Conceptul de socialism

Conceptul de socialism implică recunoașterea și aprecierea complexității și interdependenței sociale care duc la aplicarea cunoașterii științifice „pozitive” în planificarea socială și economică, de către o elită de experți. De exemplu, producția de bunuri alimentare, trebuie să fie riguros planificată pentru ca aceasta să satisfacă nevoile colectivității.

2.3. Karl Marx (1818-1883). Influența lui Hegel. Conceptul de alienare și dialectica rațiunii la Hegel

Omul care a fondat o nouă „religie” politică, socialismul, a fost Karl Marx; acesta a fost puternic influențat de Hegel: istoria este povestea luptei spiritului pentru a depăși obstacolele din calea căutării libertății sau autoemancipării. Alienarea apare atunci când spiritul evoluează către formele sale cele mai înalte printr-o succesiune de separări sau „alienări”.

Dialectica rațiunii se referă la ciocnirea ideilor contrare. Ilustrativ pentru acest concept este un exemplu imaginat de Hegel, *povestea stăpânului și a sclavului*.

Stăpânul l-a supus prin forță fizică pe sclav și îl domină prin mijloace de constrângere; sclavul este mulțumit că stăpânul i-a cruțat viața. Dar sclavul nu este mulțumit de condiția lui și își dorește să fie liber. Sclavul, deși pare la prima vedere dominat de stăpân, atunci când refuză să se mai supună, reușește să arate că de fapt relația de dependență este inversă: de fapt stăpânul este cel care este dependent de sclav, de munca acestuia. Marx, va prelua această idee, schimbând actorii principali, transpunând-o la societatea capitalistă.

2.4. Teoria istoriei la Karl Marx. „Manifestul Comunist” – Karl Marx și F. Engels (1848). Conflictul de clasă. Concepția materialistă a istoriei

Istoria tuturor societăților existente până acum, spune Marx, este istoria luptelor de clasă: sclavul și stăpânul său, iobagul și feudalul, muncitorul și capitalistul. Concepția materialistă a istoriei la Marx este lupta dintre clasele sociale pentru interesele proprii și pentru resursele economice.

2.5. Clasele sociale. Burghezia. Proletariatul. Suprastructura ideologică. Plusvaloarea

Factorii care definesc clasa socială sunt: forțele materiale de producție și relațiile sociale de producție. În funcție de raporturile în care te afli cu forțele de producție (dacă ești sau nu proprietar), te definește ca aparținând unei anumite clase sociale. Burghezia este cea care este proprietara forțelor de producție. Clasa muncitoare este cea care este doar o forță de producție. Suprastructura ideologică este concepția dominantă într-o

anumită epocă. Marx, se referă la „falsa conștiință a clasei muncitoare” căreia i-a fost inculcată o falsă conștiință a poziției ei de clasă, a faptului că este normal ca să existe discrepanțe în societate privind statutul social. Plusvaloarea este profitul pe care patronul îl obține din vânzarea unui bun și care ar trebui să revină muncitorului, deoarece el este cel care l-a produs și nu să fie înșușit de către patron.

2.6. Marxismul lui Engels (1820 – 1895). Socialismul științific

Friederich Engels, un alt gânditor socialist important, a lansat ideea potrivit căreia ideologia socialistă putea fi privită ca o știință, spunând că Marx a descoperit legea dezvoltării istoriei umane. Chiar dacă și Marx privea cercetările sale ca fiind „științifice”, el le considera însă supuse criticii și infirmării, pe când la Engels, aceste viziuni erau unele statice.

2.7. Ferdinand Lassalle (1825 – 1864)

Lasalle este un reprezentant al socialiștilor care credeau că puterea politică trebuie cucerită în mod pașnic, prin alegeri și controlată democratic de muncitori prin reprezentanții lor aleși.

2.8. Revizioniștii. Eduard Bernstein (1850 – 1932). Drumul evolutiv spre socialism. Critica morală, politică și economică a teoriei lui Marx. Lupta sindicală

Bernstein este cel mai ilustru reprezentant al socialiștilor care considerau că trebuie urmat un drum evolutiv spre socialist, prin reforme graduale.

Critica morală. Bernstein spunea că morala nu este influențată de factorii economici, iar mijloacele de instaurare a puterii proletariatului trebuie să fie pașnice.

Critica politică. El a arătat că a crescut puterea partidelor politice socialiste și influența lor politică, și că puterea politică trebuie cucerită prin intermediul lor, și nu prin mișcări sociale violente, de forță.

Critica economică. Distribuția bogăției în ultimii ani, după cum arăta Bernstein, a avut o dinamică favorabilă clasei muncitoare, aceasta îmbunătățindu-și nivelul de trai, datorită luptei sindicale.

2.9. Marxism-leninismul sovietic. Contribuția lui Lenin (1870-1924). Partidul de avangardă. Centralismul democratic

Lenin considera că lupta de clasă este forța conducătoare a evenimentelor istorice. Proletariatul trebuie să ia puterea, indiferent prin ce mijloace; astfel, el spunea că „nu poți face omletă, dacă nu spargi ouă”, reieșind concepția despre violența cerută de el.

Rolul partidului este acela de a arăta calea care trebuie urmată de către restul oamenilor, acesta având rolul să educe masele.

Centralismul democratic. Partidul trebuia să permită dezbateri libere în interiorul său, dar odată ce erau luate anumite decizii de către partid, orice critici trebuiau să înceteze și toți trebuiau să respecte acele decizii. Problema, în viziunea lui Lenin, era că masele nu-și cunoșteau propriile interese și de aceea, partidul trebuia să ia anumite decizii în numele tuturor, democrația urmând, în acest sens, a fi drastic limitată.

2.10. Socialismul în zilele noastre

În secolul XX, viziunea socialiștilor a suferit schimbări semnificative, în principal, încercând să adapteze controlul exercitat de către stat cu economia de piață. Resursele importante dintr-o țară – în special cele care se referă la infrastructură sau la bogățiile naturale – vor fi deținute de către stat, în vreme ce persoane particulare vor avea drept de inițiativă economică în celelalte domenii. În domeniul politic, viziunea dominantă este cea potrivit căreia puterea trebuie să fie obținută și păstrată prin mijloace democratice, prin alegeri.

3. Creștin-democrația

3.1. Neotomismul. Scopul organizării politice în cadrul curentului neotomist

Scopul organizării politice la neotomism este împlinirea scopurilor morale, găsirea unui echilibru între împlinirea

persoanei umane și a societății în care trăiește. Pentru a păstra acest echilibru, statul trebuie să fie puternic.

3.2. Filiația augustiniană – promotoare a ființei umane. Sfântul Augustin

Filiația augustiniană promovează ființa umană care este Eu liber, care își asumă responsabilitatea față de sine, dar și față de întreaga umanitate.

De exemplu, creștinismul susține activ reducerea discrepanțelor în societate, între bogați și săraci, luptând împotriva oricăror forme de injustiție; susține soluțiile pașnice mai degrabă decât cele războinice și, în general, este împotriva industrialismului dornic de profit.

3.3. Papa Leon al XIII-lea, pontificatul (1879-1903); Enciclica „Rerum novarum”; doctrina democrației creștine

Papa Leon al XIII-lea spune că rădăcinile răului social provin din exploatarea maselor de către sistemul economic liberal. Natura autorității statului trebuie căutată în voința lui Dumnezeu. În enciclica sa „Rerum novarum” (1891), el spune că fiecare om are dreptul de a se realiza prin muncă, care trebuie să fie conformă cu demnitatea lui și să-i asigure proprietatea asupra lucrurilor. Este recunoscut și dreptul la unirea sindicală.

În enciclica „Libertas praestantissimum”, arată că biserica s-a opus tot timpul unor libertăți periculoase, cum sunt libertatea de exprimare, libertatea de conștiință, libertatea științei, toleranța de tip pluralist.

3.4. Italia, 1919, apariția unui partid politic democrat creștin, Partidul Popular Italian

În Italia, în 1919, apare un partid politic creștin-democrat, Partidul Popular Italian; acesta susține descentralizarea și se opune intervenției statului în viața socială; manifestă respect pentru principiile democratice ale reprezentării proporționale și ale pluralismului.

3.5. Concepția creștin democrată despre persoana umană în sec. XX

Omul este creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea lui, idee ce urmărea să înlocuiască concepția liberală despre om ca individ. Papa Ioan Paul al II-lea în enciclica „Laborem exercem” (1981) spune că inegalitățile umane provin din mentalitatea potrivit căreia oamenii sunt tratați ca lucruri și nu ca persoane, în scopul egoist al satisfacerii plăcerilor personale. Dar, omul are întâietate față de lucruri iar demnitatea persoanei umane trebuie apărată și susținută ca o misiune divină.

Astfel, de exemplu, este condamnată orice acțiune care atentează la viața unui om: războiul, avortul, eutanasia, sinuciderea, terorismul.

3.6. Concepția despre viața socială și politică în sec. XX

Oamenii trebuie să se implice în viața publică în mod liber și activ, să susțină interesele comunității, deoarece solidaritatea este o valoare creștină. Pentru ca aceasta implicare să aibă cel mai puternic efect, este necesar ca oamenii să aibă o educație civică. Este important să se respecte și să se promoveze drepturile omului, iar viața politică trebuie să asigure respectarea demnității umane.

Sociabilitatea omului se poate analiza pe câteva domenii. Unul este familia; familia este o instituție care are rolul divin de a asigura perpetuarea vieții și educarea persoanei. Un altul este munca și realizarea socială, al căror scop este nu să mărească numărul de bunuri al unui om, ci să-l servească pe om în întregimea aspirațiilor lui ca ființă umană, aspirații morale și spirituale.

Pentru democrația creștină, suveranitatea primordială, originea puterii, aparține lui Dumnezeu, în timp ce suveranitatea procedurală (cum ar fi de exemplu, desemnarea guvernanților) aparține oamenilor.

3.7. Transformări în secolul XX: separarea Bisericii de Stat

În secolul XX, pe continentul european, una din principalele idei care schimbă profund societatea, este cea

potrivit căreia trebuie să fie făcută o separare între Biserică și Stat; problema credinței, este, de acum, redusă o problemă personală a fiecărui individ.

3.8. Doctrina partidelor politice creștin-democrate europene din a doua jumătate a secolului XX

În raport de problemele cu care s-au confruntat, partidele democrat creștine au acționat fie ținând seama de preceptele Vaticanului (de exemplu în cazul avortului, al asistenței sociale sau al atitudinii față de mișcarea muncitorească), fie în funcție de situația specifică din acea țară.

De obicei, atunci când partidele democrat creștine au încercat atragerea muncitorilor, ele au susținut programe cu caracter revendicativ și au susținut alianțe cu partide socialiste, iar când au dorit atragerea locuitorilor din mediul rural, în rândul cărora sunt mai puternice mentalitățile tradiționale, creștin democrații s-au aliat cu partidele politice conservatoare.

3.9. Exemplul Partidului Socialist Creștin din Belgia

Partidul Socialist Creștin belgian arată că dorește să reunească printre membrii săi persoane din toate categoriile sociale, pentru a realiza binele comun. Partidul consideră că în societate, conflictele sunt inevitabile, dar mai presus de ele, trebuie să existe o solidaritate care să asigure mersul înainte al societății; acesta nu își propune să susțină politic nici o religie, ci își declară atașamentul pentru valorile civilizației umane: respectul pentru demnitatea umană, dorința de promovare a justiției și a egalității în relațiile sociale.

4. Concepții totalitare - Fascismul

4.1. Fundamentele fascismului. Contrailuminismul

Primele idei care apar și din care se va încheia doctrina fascistă sunt încă din secolul XIX. Deși, luate în mod separat, cu siguranță ele nu pot fi definite ca aparținând doctrinei fasciste, ele, privite, în totalitatea lor, vor conduce la construirea acestei ideologii.

Una din teoriile care apar în secolul XIX, este o reacție la Iluminism, curentul de gândire ce a dominat secolul XVIII. Dacă pe de o parte, iluminiștii proclamau *universalismul*, însemnând că natura umană este unică pentru toți indivizii, indiferent de rasă, limbă, religie sau de alte caracteristici, astfel încât toți oamenii sunt egali, contrailuminismul spunea că universalismul este doar o invenție, deoarece oamenii sunt foarte diferiți, în funcție de limbă, religie, rasă sau alte caracteristici, existând, fie rase „superioare” (de exemplu, *rasa ariană* la Arthur Gobineau, care este rasa albă, aceasta fiind creatoarea civilizației umane; problema în viziunea lui Gobineau este că în cadrul acestei rase, popoarele de origine latină și semită au degenerat, deoarece s-au amestecat cu alte rase; doar germanii sunt cei care au rămas „puri” și trebuie să își conserve puritatea rasială), fie națiuni superioare prin cultura lor.

4.1.1. Naționalismul

Oamenii trăiesc în grupuri pe un anumit teritoriu și sunt legați între ei prin diferite moduri: au aceeași limbă, religie, obiceiuri, formând o națiune și fiecare din acestea construiește o organizare politică, care este statul. De exemplu, putem vorbi despre *statul român* ai cărui locuitori vorbesc preponderent aceeași limbă, limba română și care au în comun o seamă de tradiții.

4.1.2. Elitismul. Robert Michels (1876 – 1936), „*legea de fier a oligarhiei*”

Elitismul este concepția potrivit căreia există un număr redus de oameni, elitele, din diferite domenii, politic, economic, cultural, dețin puterea în societate și pot controla popoarele, chiar dacă aparența este că poporul este cel care conduce.

Robert Michels spune că în orice mare organizație, așa cum este și o societate, pentru ca ea să fie funcțională, puterea trebuie să fie concentrată în mâinile unui număr mic de oameni, *elita* sau *oligarhia* și nu să fie distribuită egal. Aceasta este natura marilor organizații, aceasta neputându-se schimba.

4.1.3. *Iraționalismul. Vilfredo Pareto (1848 – 1923)*

Oamenii sunt conduși de sentimente, iar rațiunea umană este foarte slabă; acțiunile oamenilor sunt preponderent cauzate de motive legate de afect, mai degrabă decât de judecată rațională.

Sociologul Pareto spunea că oamenii sunt motivați să realizeze un lucru mai degrabă de emoții sau de sentimente, decât din motive materiale sau economice.

4.2. *Fascismul în Italia*

4.2.1. *Mussolini și fascismul italian (1883-1945). Identitatea națională*

Mussolini susținea că popoarele cred că există și, de fapt, își doresc să existe, o identitate națională; el a fondat Partidul Fascist care avea un program politic naționalist; Mussolini a propus italienilor eliminarea disputelor dintre partidele politice din țară, pentru a face din Italia o mare putere. Termenul fascism derivă de la cuvântul italian *fasciare* care înseamnă a lega, a îmbina și care făcea apel la un vechi simbol al autorității Imperiului Roman, *fasces*, un ax în centrul unui snop de nuiel, toate legate, ca simbol al puterii ce apare din unitate.

4.2.2. *Fascismul în teorie și practică*

Concepția fascistă despre libertate este aceea potrivit căreia societatea este privită ca un întreg organic, iar subiectul libertății, nu este individul sau o anumită clasă socială, ci națiunea-stat: „Totul în cadrul statului, nimic în afara lui, nimic împotriva lui”.

De exemplu, *libertatea de exprimare* a individului era considerată o libertate nefolositoare, singurul care știa ceea ce este mai bine pentru poporul italian, fiind conducătorul ei; ilustrativ în acest sens este una din lozincile propagandei: „Mussolini are întotdeauna dreptate!”.

4.3. Fascismul în Germania: nazismul

4.3.1. Adolf Hitler (1889-1945), „Mein Kampf” („Lupta mea”). Acțiunea politică

Adolf Hitler, în cartea sa „Mein Kampf”, pe care a scris-o, parțial, în timp ce era în închisoare, enunța „principiul conducătorului”: Fuhrerul (conducătorul) era cel care trebuia să conducă cu o mână forte țara, în fruntea unui partid unic, pentru a uni poporul german și a alunga inamicii.

Pentru a făuri un destin măreț Germaniei, Hitler a conceput ideea de *lebensraum* („spațiu vital”) care era un spațiu în care Germania urma să se extindă spre a-și asigura resurse economice, acest lucru urmând a fi pus în practică prin cucerirea altor țări.

Pentru a-și elimina inamicii și, în special evreii, Hitler a proclamat recurgerea la „soluția finală”, însemnând uciderea acelor oameni.

4.3.2. Nazismul în teorie și practică.

În multe privințe, nazismul fost asemănător cu fascismul italian, cum ar fi de exemplu, ura față de libertatea individului sau concepția despre un conducător care trebuie să controleze total societatea.

5. Ecologismul

5.1. Scopul ecologiștilor este protejarea planetei

Protejarea mediului în care trăim nu poate fi doar o problemă opțională; dacă nu vom reuși să protejăm natura, este pusă în pericol existența tuturor speciilor care trăiesc pe pământ, inclusiv specia umană.

Exemplul copacului ilustrează foarte bine această relație de dependență. Copacii nu sunt doar o sursă de lemn, ci ei sunt și o sursă de oxigen; dacă noi vom proceda la o defrișare masivă, pentru a asigura lemnul necesar diferitelor industrii, acest lucru va duce la creșterea cantității de bioxid de carbon din atmosferă, generând încălzirea globală a pământului - așa-numitul efect de seră; acesta la rândul lui conduce la fenomenul de transformare a

pământurilor fertile în deșerturi; mai puțin pământ fertil va însemna și mai puține recolte; astfel vor exista mai puține recolte, astfel că oamenii vor suferi de foame.

5.2. Critica supozițiilor despre natură și a relațiilor ființelor umane cu natura din cadrul ideologiilor moderne

„Verzii” tind să fie destul de critici în privința abordării pe care o au celelalte ideologii moderne față de natură. Liberalii sau socialiștii, spun ei, au o atitudine similară față de natură, una care celebrează tot mai numeroasele „cuceriri umane” sau „stăpânirea” asupra naturii. Ei văd natura ca o forță ostilă care trebuie cucerită sau ca o sursă de bunuri ce trebuie folosită pentru scopurile oamenilor, cum ar fi „creșterea” și „dezvoltarea economică”.

5.3. „Etica pământului”, Aldo Leopold

Acest mod de gândire propune o abordare diferită a modului în care este concepută relația dintre oameni și celelalte specii, fiind o relație de dependență reciprocă. În natură, există un anumit echilibru care dacă este perturbat poate avea consecințe negative majore – dispariția unei anumite specii de pești, de exemplu, poate conduce la inexistența hranei pentru anumite alte animale care se hrănesc cu aceștia și, în consecință, la dispariția și a acestora din urmă.

5.4. „Ecologia profundă”, Arne Naess

Ecosoful (eco-filozoful) norvegian Arne Naess este cel care a propus diferențierea dintre „ecologismul superficial” și „ecologia profundă. Ecologia superficială își propune să salveze, de exemplu, o anumită specie, dar o face pentru a oferi satisfacție oamenilor, prin a vizita aceste animale într-o grădină zoologică. Ecologia profundă spune că nu este suficient să privim natura ca un mijloc pentru a ne satisface anumite trebuințe, ci aceasta are valoare prin ea însăși.

5.5. Diferitele viziuni asupra acțiunii politice a verzilor

În privința modului în care trebuie acționat pentru a-și atinge obiectivele, ecologiștii au păreri diferite. Unii dintre ei susțin calea luptei politice, chiar a formării de partide politice, așa

cum s-a întâmplat de exemplu, cu succes, în Germania. Alții consideră că doar acțiunea directă, cu un puternic impact mediatic este una eficientă; în acest sens acționează membrii organizației Greenpeace.

Ce știi eu?

1. Ce este liberalismul și care sunt principalele idei promovate de această ideologie?

2. Știu că în orașul meu există mulți oameni care cerșesc. Oare cum ar acționa un om politic social-democrat pentru a rezolva această problemă? Dar un liberal?

3. Religia joacă un rol important în viața mea. În ce fel poate religia să ajute politica să dezvolte societatea?

4. Sunt un om căruia îmi place să realizez un lucru prin propriile puteri. Ar trebui statul să nu intervină pentru a reglementa acțiunile mele?

5. Mă preocupă în mod constant problemele de mediu care apar în orașul meu. Ce ar trebui făcut pentru a avea un oraș curat?

Capitolul IV

PLATFORMELE POLITICE ALE PARTIDELOR DIN ROMÂNIA

În cadrul capitolului de față, vor fi prezentate platformele politice ale principalelor partide din România. Am selectat partidele care au reprezentare parlamentară; în prezentarea programelor politice, am ales să prezentăm atât o componentă generală, cât și una particulară, specifică aceluși partid, actualizată până în aprilie 2005.

1. D.A. (PNL – PD)

1.1. Temeiul Alianței

Temeiul Alianței „Dreptate și Adevăr” PNL-PD îl constituie asumarea și promovarea în comun a democrației, a capitalismului și a valorilor europene în scopul dezvoltării economice durabile a României, creșterii bunăstării cetățenilor și redobândirii demnității naționale.

Opțiunile fundamentale pe care Alianța D.A. PNL-PD le împărtășește și le promovează sunt:

- consolidarea statului de drept și a democrației în România
- redefinirea rolului statului prin restrângerea intervenției sale în economie și întărirea funcțiilor acestuia de garant al legalității
- întărirea libertăților individuale, sporirea siguranței cetățeanului și a familiei

- garantarea și dezvoltarea proprietății private, restituirea integrală a proprietăților abuziv confiscate de regimul comunist, tratamentul egal al proprietății
- instituirea economiei de piață funcționale
- coeziunea economică și socială, reducerea sărăciei și a marginalizării sociale
- integrarea deplină a României în structurile economice și de securitate euro-atlantice

1.2. Principii de guvernare

Guvernul Alianței „Dreptate și Adevăr” PNL-PD se va ghida în propria activitate după următoarele principii:

Principiul comunicării și transparenței

Guvernul va informa permanent publicul asupra activității sale, atât în stadiul de evaluare a politicilor publice, cât și în momentul adoptării și implementării deciziilor, furnizând în orice moment informații complete, obiective și consistente de natură financiară ori în legătură cu misiunea și planificarea sa strategică. În comunicarea publică, Guvernul va utiliza un limbaj accesibil pentru public.

Principiul participării

Calitatea și legitimitatea politicilor publice se vor asigura prin consultarea și participarea reprezentanților comunității de afaceri și societății civile în faza de concepție, elaborare și implementare a politicilor publice.

Principiul responsabilității

În îndeplinirea misiunii pentru care a fost investit și subordonat unor norme etice și juridice, Guvernul, prin reprezentanții săi, va avea funcții clare, va explica publicului aceste funcții și își va asuma în orice moment responsabilitatea pentru activitatea sa.

Principiul eficienței

Politicile publice vor fi elaborate și aplicate numai în situația în care corespund unei nevoi, în baza unor obiective bine definite și ierarhizate și a unor evaluări de impact prealabile.

Politicile publice vor fi aplicate în termenul planificat, pentru a nu mări costurile.

1.3. Politica D.A. în privința mediului de afaceri

Politica Alianței D.A. în ce privește mediul de afaceri, este centrată pe **susținerea întreprinzătorilor privați și pe stimularea liberei inițiative**. Înainte de a fi cheltuiți, banii trebuie mai întâi agonisiți. De aceea, pentru a avea cu ce să-i ajutăm pe cei defavorizați, trebuie să-i susținem pe cei care doresc să muncească, să investească, să-și dezvolte afacerile și, astfel, să creeze noi locuri de muncă.

Principalele obstacole ce împovărează mediul de afaceri și pe care Alianța D.A. PNLPD își propune să le înlătore sunt: politica fiscală apăsătoare, accesul dificil la sursele de finanțare, corupția și barierele administrative.

Relaxarea fiscală

În ce privește **politica fiscală**, Guvernul Alianței D.A PNLPD are în vedere micșorarea impozitelor astfel:

- reducerea cotei impozitului pe profit de la 25% la 16%
- introducerea cotei unice de 16% pentru impozitul pe venitul persoanelor fizice. Deducerile de bază și deducerile suplimentare pentru persoanele aflate în întreținere vor fi menținute pentru ca persoanele care obțin venituri mici să nu plătească impozite mai mari decât înainte
- reducerea cotei de impozitare pentru contribuțiile la fondurile sociale de la 49,5% la 39,5%
- pedepsirea evaziunii fiscale

Acces mai ieftin și mai lesnicios la sursele de creditare

În ce privește **constrângerile monetare**, Guvernul Alianței D.A. va colabora cu Banca Națională a României astfel încât sistemul bancar să devină un partener mai prietenos al mediului de afaceri. Programul nostru are în vedere reducerea riscurilor investiționale, ceea ce va permite, în perioada ce urmează, ca BNR să reducă dobânda la niveluri mai apropiate de inflație iar condițiile solicitate de bănci pentru credite să fie mai

blânde. În acest fel, costurile pe care dobânda bancară le adaugă afacerilor vor putea să scadă.

Consolidarea unui mediu de afaceri stabil și predictibil

Măsurile privind despovărea mediului de afaceri vor fi corelate cu cele privind stimularea inițiativei private și a investițiilor. Acțiunile Guvernului Alianței D.A. vor fi îndreptate spre **consolidarea unui mediu de afaceri stabil și predictibil**, eliminarea monopolurilor de stat și privatizarea utilităților publice, destrămarea structurilor oligarhice și consolidarea liberei competiții, creșterea transparenței mediului de afaceri precum și liberalizarea pieței muncii.

2. PSD – PUR*

2.1. Principii generale

Principiul social-democrat al echilibrului dintre imperativele economiei de piață și cel al protecției și solidarității sociale reprezintă unul din fundamentele prezentului Program de guvernare.

Opțiunile strategice sunt circumscrise obiectivului fundamental al politicii economice de realizare a unei creșteri economice de durată și în ritmuri superioare celorlalte țări europene care să asigure, în timp: reducerea decalajelor economice față de aceste state; stabilizarea stării de economie funcțională de piață liberă de tip social; clarificarea durabilă și univocă a drepturilor de proprietate și a proprietății private; eliminarea contradicțiilor legislative și operaționale; sporirea echității relațiilor economice, indiferent de forma de proprietate sau mărimea și proveniența capitalului.

O preocupare constantă o va constitui **asigurarea continuității și sustenabilității procesului de creștere economică**, drept bază de plecare în susținerea amplelor reforme, atât la nivel administrativ, cât și la nivel economic și social, pentru creșterea nivelului de trai.

* PUR, ulterior alegerilor generale, a subscris programului de guvernare al D.A.

Pentru a oferi oportunități de care să beneficieze cât mai mulți cetățeni, avem nevoie de creștere economică care, la rândul ei, depinde de:

- investiția în capitalul uman, creșterea acumulării de cunoștințe și de aptitudini pentru îmbunătățirea structurii profesionale a forței de muncă
- investiții de capital în unități de producție, infrastructură, facilități de comunicare informațională

2.2. Creșterea nivelului de trai

Combaterea sărăciei și creșterea nivelului de trai au fost și vor continua să fie misiuni majore ale guvernării social-democrate.

Promovarea unor măsuri active de ocupare a forței de muncă reprezintă cea mai importantă modalitate de combatere a sărăciei și de creștere a nivelului de trai. Creșterea economică susținută combinată cu o utilizare mai amplă a resurselor de muncă rămân factori decisivi în majorarea veniturilor populației și restrângerea categoriilor defavorizate.

Obiective strategice și domenii de acțiune ale Strategiei Naționale de Ocupare

Obiectivele strategiei de ocupare ale României au fost stabilite pe baza celor trei mari obiective interdependente ale Strategiei Europene de Ocupare (SEO) revizuite: **ocupare deplină, calitatea și productivitatea muncii, coeziune și incluziune socială.**

Măsurile și acțiunile avute în vedere în cadrul strategiei de ocupare a forței de muncă sunt:

- măsuri active și preventive pentru șomeri și persoane inactice
- crearea de locuri de muncă și dezvoltarea spiritului antreprenorial

Protecția socială a tinerilor

Pentru sprijinirea tinerilor, guvernarea social-democrată va acționa pentru:

- **susținerea garantării de către stat în proporție de 50 % a împrumuturilor bancare pentru studii**

universitare, returnabile în 10 ani după terminarea studiilor. Împrumutul trebuie să acopere eventualele taxe universitare și cheltuielile cu întreținerea unei locuințe decente

- acordarea unei **prime de majorat** pentru copiii din sistemul de ocrotire care împlinesc vârsta de 18 ani

Locuințe pentru tineri

În perioada 2001-2004, prin finanțare de la bugetul de stat, s-au realizat, 9.552 locuințe, 10.825 locuințe sunt în execuție, iar 11.725 locuințe sunt în pregătire. Pentru perioada 2005 – 2008 sunt luate măsuri pentru intrarea în construcție a încă **33.000 de locuințe**.

3. UDMR

3.1. Păstrarea identității

Datorită limbii noastre materne, conștiinței noastre de identitate, culturii, tradițiilor istorice și populare, noi, maghiarii din Transilvania, din România, incluzându-i și pe ceangăii maghiari care trăiesc dincolo de Carpați, suntem parte organică a națiunii maghiare.

Vrem să ne păstrăm această identitate națională și pe mai departe, să o cultivăm, să o dezvoltăm și să o exprimăm atât în România, cât și în Europa.

Considerăm ca și componente specifice ale identității naționale maghiare valorile noastre transilvănene culturale, spirituale, populare și civice, scopurile și năzuințele noastre politice și sociale pe care dorim să le punem în evidență, deopotrivă, în țară și în cadrul națiunii maghiare.

Nu ne putem apăra identitatea prin emigrare, nu putem permite asimilarea noastră în națiunea română și nu dorim să devenim europeni fără identitate. Dorim să trăim și să ne împlinim pe pământul nostru natal.

Vrem să fim și să rămânem în continuare maghiari, maghiari în Transilvania, în România, în Europa!

3.2. *Mijloacele politice ale păstrării identității*

Mijloacele politice ale păstrării identității noastre sunt reprezentarea și apărarea eficientă a intereselor, precum și un sistem de autoguvernare a comunității maghiare garantat de mijloacele dreptului public, ceea ce reclamă participarea noastră în viața politică publică din România, de la administrațiile publice locale, la autoritățile locale sau centrale ale administrației de stat și până la Parlament.

Autonomia, toate formele acesteia întăresc principiile democratice, sistemul de stat democratic și statul de drept. Totodată, nu poate să se caracterizeze nici prin excludere, nici prin suprimare. **Autonomia** trebuie să devină, în consecință, o voință comună unanimă a societății românești și a celei maghiare.

3.3. *Rețea instituțională autonomă de învățământ maghiar*

Nici un elev maghiar să nu fie nevoit să frecventeze o școală cu altă limbă de predare:

- trebuie descentralizată administrarea instituțiilor de învățământ și modernizat sistemul de finanțare a instituțiilor și elevilor, trebuie să întocmim, pe baza datelor demografice, **harta rețelei școlare maghiare din Transilvania**; În spiritul normelor europene și conform legilor de constituire firească a microregiunilor, vom face propuneri pentru înființarea de centre școlare gimnaziale și liceale de stat și confesionale și pentru asigurarea învățământului primar în toate localitățile locuite și de maghiari
- trebuie să înființăm grădinițe și școli cu predare în limba maghiară în cât mai multe localități (de ex. la Huedin și Cehu Silvaniei)

4. PRM

4.1. Restaurarea ordinii de drept și consacarea principiilor democrației participative

În concepția Partidului România Mare, criza din justiție constituie unul din germenii crizei profunde, politice, sociale, economice și morale cu care se confruntă România. Lipsa justificată de încredere a populației, dar și a forurilor internaționale decurge din incoerența și instabilitatea cadrului de drept completate în mod nefericit cu lipsa de autoritate și inconsecvența legislativă promovate de puterea executivă.

Partidul România Mare propune măsuri simple și realiste pentru realizarea statului de drept, în care, fiecare cetățean să se simtă cu adevărat ocrotit. Din această perspectivă, în restaurarea sistemului juridic românesc, Partidul România Mare pleacă de la necesitatea reconsiderării și întronării respectului față de normele de drept care vizează:

- primatul legalității, atât ca principiu cât și ca mod de acțiune; legalitatea înseamnă aplicarea unitară și nediscriminatorie pe întregul cuprins al României a legilor în vigoare
- asanarea legislativă; sutele de legi inutile, fiecare modificată în funcție de interesele guvernărilor care s-au succedat la cârma României, vor fi abrogate, lăsând locul unor prevederi simple, ușor de aplicat și lesne de verificat
- revigorarea autorității; dreptul pozitiv are ca obiect de reglementare relațiile dintre oameni. În acest sens, Partidul România Mare pleacă de la premisa obiectivă că prestigiul pe care și-l poate apropia justiția ține de calitatea actului de justiție înfăptuit de corpul magistraților, de independența și inamovibilitatea conferită acestora. Restructurarea sistemului juridic se va concentra, din această perspectivă, pe reorganizarea și perfecționarea instanțelor și competențelor, concomitent cu activarea unui sistem al răspunderilor magistraților pentru hotărârile pronunțate

4.2. Eradicarea corupției și promovarea justiției sociale în spiritul moralei creștine

Concepția Partidului România Mare privind corupția pleacă de la premisa că în sfera de cuprindere a corupției se regăsesc, în primul rând, puterile statului (legislativă, executivă, judecătorească), instituțiile publice și administrative, sistemul financiar-bancar, economia reală, toate servind interese private sau de grup, diametral opuse față de interesul național.

În domeniul politic, corupția se manifestă prin pervertire politică și prin înlocuirea preeminenței legii cu o criminalitate economică instituționalizată, regăsindu-se, inclusiv, în instituțiile create și abilitate pentru apărarea principiilor statului de drept. Partidul România Mare consideră că pentru eradicarea corupției este nevoie de o politică penală unitară ; ea impune perfecționarea și aplicarea strictă a legislației autohtone, în corelație cu Programul de acțiune împotriva corupției, adoptat de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei și în temeiul Rezoluției nr.1 adoptată la Praga de miniștrii europeni ai justiției.

Ce știi eu?

1. Îmi doresc să am un venit care să-mi asigure tot ceea ce îmi doresc. Este adevărat că programul D.A. încurajează munca prin scăderea fiscalității?

2. Știu că problema asigurării unei locuințe este una acută. Cum își propune PSD să mă ajute pe mine în această privință?

3. Am auzit unii oameni spunând că UDMR este un partid ce își dorește să creeze o separare artificială între români și maghiari. Este acest lucru adevărat?

4. Se spune despre PRM că și-a schimbat orientarea, devenind mai pro-european. Ce atitudine adoptă PRM față de integrarea României în Uniunea Europeană?

Capitolul V

PROBLEME SOCIO-POLITICE ALE CETĂȚENILOR

În acest capitol, vom prezenta problemele socio-politice ale cetățenilor ce pot fi soluționate de autorități; responsabilitățile instituției pe fiecare tematică abordată; modul de acțiune pentru soluționarea problemelor. Repartizarea problemelor vizate pe domenii are un caracter relativ subiectiv, deoarece este posibil ca o problemă să se poate regăsi la un moment dat în două sau mai multe categorii.

1. Domeniul politic

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
Dezvoltarea localității	Consiliul Local	Avizează sau aprobă, după caz, studii, prognoze și programe de dezvoltare economico-socială, de organizare și amenajare a teritoriului, documentații de amenajare a teritoriului și urbanism, inclusiv participarea la programe de dezvoltare județeană, regională, zonală și de cooperare transfrontalieră, în condițiile legii.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
	Primarul	Prezintă consiliului local, anual sau ori de câte ori este necesar, informații privind starea economică și socială a comunei sau a orașului, în concordanță cu atribuțiile ce revin autorităților administrației publice locale, precum și informații asupra modului de aducere la îndeplinire a hotărârilor consiliului local.
	Consiliul Județean	Adoptă strategii, prognoze și programe de dezvoltare economico-socială a județului sau a unor zone din cuprinsul acestuia pe baza propunerilor primite de la consiliile locale, dispune, aprobă și urmărește, în cooperare cu autoritățile administrației publice locale comunale și orășenești interesate, măsurile necesare, inclusiv cele de ordin financiar, pentru realizarea acestora.
Administrarea domeniului localității	Consiliul Local	Administrează domeniul public și domeniul privat al comunei sau orașului. Hotărăște darea în administrare, concesionarea sau închirierea bunurilor proprietate publică ale comunei sau orașului, după caz, precum și a serviciilor publice de interes local, în condițiile legii. Hotărăște vânzarea, concesionarea sau închirierea bunurilor proprietate privată a comunei sau orașului, după caz, în condițiile legii.
	Primarul	Răspunde de inventarierea și administrarea bunurilor care aparțin domeniului public și domeniului privat al comunei sau al orașului.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
Înființarea de servicii comunitare locale	Consiliul Local	Înființează instituții publice, societăți comerciale și servicii publice de interes local; urmărește, controlează și analizează activitatea acestora; instituie, cu respectarea criteriilor generale stabilite prin lege, norme de organizare și funcționare pentru instituțiile și serviciile publice de interes local; numește și eliberează din funcție, în condițiile legii, conducătorii serviciilor publice de interes local, precum și pe cei ai instituțiilor publice din subordinea sa; aplică sancțiuni disciplinare, în condițiile legii, persoanelor pe care le-a numit. Hotărăște asupra înființării și reorganizării regiilor autonome de interes local; exercită, în numele unității administrativ-teritoriale, toate drepturile acționarului la societățile comerciale pe care le-a înființat; hotărăște asupra privatizării acestor societăți comerciale; numește și eliberează din funcție, în condițiile legii, membrii consiliilor de administrație ale regiilor autonome de sub autoritatea sa.
Operarea serviciilor publice locale	Consiliul Local	Asigură, potrivit competențelor sale, condițiile materiale și financiare necesare pentru buna funcționare a instituțiilor și serviciilor publice de educație, sănătate, cultură, tineret și sport, apărarea ordinii publice, apărarea împotriva incendiilor și protecția civilă, de sub autoritatea sa; urmărește și controlează activitatea acestora.
	Primarul	Conduce serviciile publice locale. Propune consiliului local numirea și eliberarea din funcție, în condițiile legii, a conducătorilor regiilor autonome, ai instituțiilor și serviciilor publice de interes local. Controlează igiena și salubritatea localurilor publice și produselor alimentare puse în vânzare pentru populație, cu sprijinul serviciilor de specialitate.
	Consiliul Județean	Coordonează activitatea consiliilor locale ale comunelor și orașelor în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
	Prefectul	Prefectul conduce activitatea serviciilor publice descentralizate ale ministerelor și ale celorlalte autorități ale administrației publice centrale de specialitate, organizate la nivelul unităților administrativ-teritoriale. Numirea și eliberarea din funcție a conducătorilor serviciilor publice descentralizate ale ministerelor se fac cu avizul consultativ al prefectului, în condițiile legii. În situații bine motivate, prefectul își poate retrage avizul acordat, propunând, în condițiile legii, eliberarea din funcție a conducătorilor acestora.
Parteneriatul public – privat	Consiliul Local	Hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale și cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local; hotărăște înfrățirea comunei sau orașului cu unități administrativ-teritoriale similare din alte țări.
Cooperarea internă și internațională	Consiliul Local	Hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, precum și aderarea la asociații naționale și internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune.
	Consiliul Județean	Hotărăște, în condițiile legii, asocierea cu consiliile locale, pentru realizarea unor obiective de interes comun, scop în care poate înființa împreună cu acestea instituții publice, societăți comerciale și servicii publice.
Referendumul pe probleme de importanță locală	Primăria	Poate propune consiliului local consultarea populației prin referendum, cu privire la problemele locale de interes deosebit. Pe baza hotărârii consiliului local ia măsuri pentru organizarea acestei consultări, în condițiile legii.

2. Domeniul social

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
Amenajarea urbanistică	Consiliul Local	Analizează și aprobă, în condițiile legii, documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism ale localităților, stabilind mijloacele materiale și financiare necesare în vederea realizării acestora; aprobă alocarea de fonduri din bugetul local pentru acțiuni de apărare împotriva inundațiilor, incendiilor, dezastrelor și fenomenelor meteorologice periculoase.
	Primarul	la măsuri pentru elaborarea planului urbanistic general al localității și îl supune spre aprobare consiliului local; asigură respectarea prevederilor planului urbanistic general, precum și ale planurilor urbanistice zonale și de detaliu. Organizează evidența lucrărilor de construcții din localitate și pune la dispoziția autorităților administrației publice centrale rezultatele acestor evidențe.
Transporturile	Consiliul Local	Stabilește măsurile necesare pentru construirea, întreținerea și modernizarea drumurilor, podurilor, precum și a întregii infrastructuri aparținând căilor de comunicații de interes local.
	Primarul	Asigură întreținerea și reabilitarea drumurilor publice, proprietate a comunei sau a orașului, instalarea semnelor de circulație, desfășurarea normală a traficului rutier și pietonal, în condițiile legii.
	Consiliul Județean	Acordă sprijin și asistență tehnică de specialitate autorităților administrației publice locale comunale și orășenești pentru construirea, întreținerea și modernizarea drumurilor comunale și orășenești; în acest sens, consiliul județean poate înființa servicii publice specializate.
Evenimentele publice	Consiliul Local	Contribuie la organizarea de activități științifice, culturale, artistice, sportive și de agrement.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
	Primarul	la măsurile prevăzute de lege cu privire la desfășurarea adunărilor publice. la măsuri de interzicere sau de suspendare a spectacolelor, reprezentațiilor sau a altor manifestări publice care contravin ordinii de drept ori atentează la bunele moravuri, la ordinea și liniștea publică.
Siguranța publică	Consiliul Local	Hotărăște cu privire la asigurarea ordinii publice; analizează activitatea gardienilor publici, poliției, jandarmeriei, pompierilor și a formațiunilor de protecție civilă, în condițiile legii și propune măsuri de îmbunătățire a activității acestora.
	Primarul	Asigură ordinea publică și liniștea locuitorilor, prin intermediul poliției, jandarmeriei, gardienilor publici, pompierilor și unităților de protecție civilă care au obligația să răspundă solicitărilor sale, în condițiile legii. Îndrumă și supraveghează activitatea gardienilor publici, conform angajamentelor contractuale.
	Consiliul Județean	Coordonează activitățile Corpului gardienilor publici, în condițiile legii.
	Prefectul	Dispune măsurile corespunzătoare pentru prevenirea infracțiunilor și apărarea drepturilor cetățenilor, prin organele legal abilitate.
	Inspectoratul Județean De Poliție Bihor	Poliția Română face parte din Ministerul Administrației și Internelor și este instituția specializată a statului care exercită atribuții privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, respectarea ordinii și liniștii publice, în condițiile legii.
Protecția mediului	Consiliul Local	Acționează pentru protecția și refacerea mediului înconjurător, în scopul creșterii calității vieții; contribuie la protecția, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice și de arhitectură, a parcurilor și rezervațiilor naturale, în condițiile legii.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
	Consiliul Județean	Analizează propunerile făcute de autoritățile administrației publice locale comunale și orășenești, în vederea elaborării de prognoze și programe de dezvoltare economico-socială sau pentru refacerea și protecția mediului înconjurător.
	Agenția de Protecție a Mediului Bihor	Agenția de Protecție a Mediului, ca serviciu public teritorial descentralizat de specialitate, subordonat Ministerului Agriculturii, Apelor, Pădurilor și Mediului, controlează și îndrumă activitatea de protecție a mediului, a resurselor biologice, naturale și a echilibrului ecologic prin elaborarea propunerilor de reglementare în domeniu, a normelor privind conținutul admisibil de noxe în mediul înconjurător și prin asigurarea cunoașterii parametrilor de calitate ai factorilor de mediu și evoluția acestora; acordă consultații tehnice și efectuează expertize în teren pentru fiecare obiectiv de investiții de pe raza administrativ-teritorială a județului; asigură aplicarea strategiei ministerului în domeniul conservării și reconstrucției ecologice.
Protecția socială	Consiliul Local	Contribuie la realizarea măsurilor de protecție și asistență socială; asigură protecția drepturilor copilului, potrivit legislației în vigoare; aprobă criteriile pentru repartizarea locuințelor sociale; înființează și asigură funcționarea unor instituții de binefacere de interes local.
	Primarul	Asigură repartizarea locuințelor sociale pe baza hotărârii consiliului local. Supraveghează realizarea măsurilor de asistență și ajutor social.
	Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială	Direcția este subordonată Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, ocupându-se cu activitatea de control a contribuțiilor pentru asigurări sociale și asigurări pentru șomaj.
Petrecerea timpului liber	Consiliul Local	Înființează și organizează locuri și parcuri de distracție, baze sportive și asigură buna funcționare a acestora.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
Viața religioasă	Consiliul Local	Sprajină, în condițiile legii, activitatea cultelor religioase.
Prevenirea și limitarea efectelor dezastrelor naturale	Primăria	la măsuri pentru prevenirea și limitarea urmărilor calamităților, catastrofelor, incendiilor, epidemiilor sau epizootiilor, împreună cu organele specializate ale statului. În acest scop poate mobiliza populația, agenții economici și instituțiile publice din comună sau din oraș, acestea fiind obligate să execute măsurile stabilite în planurile de protecție și intervenție elaborate pe tipuri de dezastre.
	Prefectul	Asigură, împreună cu autoritățile și organele abilitate, pregătirea și aducerea la îndeplinire, în condițiile stabilite prin lege, a măsurilor de apărare care nu au caracter militar, precum și a celor de protecție civilă.
Curățenia	Primăria	la măsuri pentru controlul depozitării deșeurilor menajere, industriale sau de orice fel, pentru asigurarea igienizării malurilor cursurilor de apă din raza comunei sau a orașului.
Sănătatea	Direcția de Sănătate Publică Bihor	Direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București sunt unități descentralizate ale Ministerului Sănătății, cu personalitate juridică, reprezentând autoritatea de sănătate publică la nivel local, care realizează politicile și programele naționale de sănătate, elaborează și implementează programe locale de sănătate publică, organizează și coordonează structurile sanitare, elaborează evidențele statistice în probleme de sănătate publică și asigură planificarea și derularea investițiilor finanțate de la bugetul de stat pentru sistemul de sănătate.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
Educația	Inspectoratul Școlar Județean Bihor	Urmărește modul de organizare și de funcționare a rețelei de învățământ preuniversitar, în conformitate cu politica educațională la nivel național. Asigură aplicarea legislației în organizarea, conducerea și desfășurarea procesului de învățământ. Asigură calitatea învățământului și respectarea standardelor naționale prin inspecția școlară.
	Universitatea din Oradea	Universitatea din Oradea este o instituție de învățământ superior care integrează 18 facultăți și 4 colegii universitare.

3. Domeniul economic

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
Finanțele locale	Consiliul Local	Aprobă bugetul local, împrumuturile, virările de credite și modul de utilizare a rezervei bugetare; aprobă contul de încheiere a exercițiului bugetar; stabilește impozite și taxe locale, precum și taxe speciale, în condițiile legii.
	Primarul	Întocmește proiectul bugetului local și contul de încheiere a exercițiului bugetar și le supune spre aprobare consiliului local. Exerciță funcția de ordonator principal de credite. Verifică, din oficiu sau la cerere, încasarea și cheltuirea sumelor din bugetul local și comunică de îndată consiliului local cele constatate.
	Consiliul Județean	Aprobă bugetul propriu al județului, împrumuturile, virările de credite și modul de utilizare a rezervei bugetare; aprobă contul de încheiere a exercițiului bugetar; stabilește impozite și taxe, precum și taxe speciale, în condițiile legii; hotărăște repartizarea pe comune, orașe și municipii a cotei din sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat sau din alte surse, în condițiile legii.

Tipul de problemă	Instituția responsabilă	Modalitatea de rezolvare a problemei
	Direcția Generală a Finanțelor Publice Bihor	Organizează activitatea de înregistrare fiscală a plătitorilor de impozite și taxe din județ, de impunere, urmărire și încasare a veniturilor bugetului de stat, bugetelor locale și a veniturilor extrabugetare. Organizează acțiuni de control financiar-fiscal la persoane fizice și juridice cu privire la îndeplinirea obligațiilor financiare și fiscale. Supraveghează efectuarea cheltuielilor sectorului bugetar și asigură controlul acestora. Asigură echilibrul bugetar. Gestionează fondurile publice.
Investițiile	Consiliul Local	Aprobă, în limitele competențelor sale, documentațiile tehnico-economice pentru lucrările de investiții de interes local și asigură condițiile necesare în vederea realizării acestora.
Piața locală	Consiliul Local	Înființează și organizează târguri, piețe, oboare.
	Primarul	Exercită controlul asupra activităților din târguri, piețe, oboare, locuri și parcuri de distracții și ia măsuri pentru buna funcționare a acestora.
Viața economică	Consiliul Local	Asigură libertatea comerțului și încurajează libera inițiativă, în condițiile legii.
Agricultura	Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Bihor	Este serviciul public descentralizat al Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale; răspunde de realizarea strategiilor și mecanismelor specifice economiei de piață, în vederea stimulării producției agricole, în concordanță cu cerințele de aprovizionare ale populației și de export, precum și de implementarea programelor de dezvoltare rurală.

Ce știu eu?

1. Mi-aș dori servicii publice mai eficiente. Cine se ocupă de înființarea și de gestionarea serviciilor publice?

2. Aș vrea ca în orașul meu să existe cât mai puține infracțiuni. Cine este răspunzător pentru asigurarea siguranței publice?

3. Eu și familia mea avem nevoie de sprijin și asistență. Ce măsuri se pot lua pentru a asigura protecția socială și cine este responsabil pentru acestea?

4. Mă interesează modul în care se cheltuiesc banii plătiți de mine sub formă de taxe și impozite. Cum aș putea ști pe ce s-au cheltuit acești bani?

5. Educația este foarte importantă pentru mine. Îmi doresc o școală care să mă pregătească pentru cerințele reale existente pe piața muncii. Ce pot să știu despre posibilitățile educaționale pe care le am?

Capitolul VI

SOCIETATEA CIVILĂ

În capitolul VI, este prezentată concepția despre societatea civilă, așa cum este ea înțeleasă într-un stat democratic, precum și legătura extrem de importantă care se formează între aceasta și stat.

1. Definiția și rolul societății civile în formarea culturii civice

„Societatea civilă include acele organizații, structuri și rețele care sunt separate de puterea legislativă, executivă și juridică a statului, dar interacționează cu acestea în diferite moduri; ea este suma tuturor acelor organizații și rețele care se află în afara aparatului de stat.” (Transparency International, 2002).

„Formă de organizare spontană și liberă de constrângeri a cetățenilor, societatea civilă reprezintă acele relații prin care aceștia se constituie în forme de asociere pentru a-și proteja sau promova interesele în raport cu statul sau în fața reprezentanților acestuia. Societatea civilă, societate orășenească și/sau burgheză a oferit posibilitatea constituirii unei structuri sociale care să depășească individul și care să se opună statului.” (Cristian Pârvulescu, Asociația „Pro Democrația”).

„Societatea civilă înseamnă spontaneitate. Societatea civilă este o societate de oameni dinamici, care se asociază

pentru a-și apăra interesele, pentru a crea resursele și pentru a crea valori.” (Stelian Tănase, analist politic).

Rolul societății civile este acela de a reprezenta interesele diferiților indivizi din cadrul societății, în mod independent de intervenția și influența statului.

2. Relația dintre stat și societatea civilă

Societatea civilă într-un stat democratic trebuie să fie într-o relație de independență față de stat; acest lucru, se referă, în principal la sursa de finanțare. Cu cât primește mai mulți bani publici o organizație, cu atât este mai probabil că ea își va pierde vocea critică asupra măsurilor oficialilor.

Societatea civilă trebuie să ofere ocazia de reprezentare a intereselor oamenilor; ea trebuie să fie „puterea oamenilor obișnuiți” de a-și susține interesele în relația cu statul. În societatea modernă în care trăim nu este posibilă o democrație directă, așa încât oamenii au doar odată la câțiva ani o putere directă de influențare a deciziilor publice. Ceea ce, evident, este prea puțin.

Organizațiile neguvernamentale sunt un canal ce poate strânge și direcționa voința a numeroși membri ai colectivității. Un alt factor important este că acțiunea colectivă este mai puternică decât cea a unui individ izolat, astfel încât este mai posibil ca un om să își realizeze interesele.

Un alt motiv pentru care este necesar să existe o relație de independență între stat și societatea civilă este acela că este nevoie ca oamenii să urmărească în mod constant acțiunile reprezentanților lor, pentru a corecta problemele apărute și a stopa fenomenele negative ce apar; cel mai cunoscut dintre acestea este corupția oficialilor, fenomen larg răspândit și în societatea noastră.

3. ONG-uri Orădene

1. FUNDAȚIA ALTERNATIVE ROMÂNIA
Adresa: Str. Sucevei, nr. 43
Tel: 0259.467.389, Fax: 0259.411.983
E-mail: far@romarketing.ro
Adresa web: <http://far.romarketing.ro>
2. ASOCIAȚIA CARITAS CATOLICĂ ORADEA
Adresa: Str. Șirul Canonicilor, nr.23
Tel/Fax: 0259.412.760
3. ASOCIAȚIA DOWN ORADEA ROMÂNIA ???
Adresa: Piața 1 Decembrie, Creșa et.1
Tel/Fax: 0259.419.501, E-mail: ador@rdsor.ro
4. ASOCIAȚIA INTERNAȚIONALĂ A STUDENȚILOR ÎN
ECONOMIE ȘI MANAGEMENT - ORADEA
Adresa: Str. Magheru nr. 26
Tel: 0259.477.207
E-mail: lavior@yahoo.com
5. ASOCIAȚIA STEP BY STEP MARIA
Adresa: B-dul Iuliu Maniu, nr. 5
Tel: 0259.415.006
6. CLUBUL DE SPEOLOGIE CRISTAL ORADEA
Adresa: Str. Progresului nr. 34, bl. PC 28, ap 4
Tel: 0259.436.985, Fax: 0259.436.186
E-mail: crse@mail.soroscj.ro, cornelia@oradea.iiruc.ro
7. CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE
PENTRU SERVICII SOCIALE ORADEA
Adresa: Str. Mareșal Ion Antonescu, nr. 3, et. 3
Tel/Fax: 0259.471.841
8. CLUBUL FOTOGRAFIC NUFĂRUL - ORADEA
Adresa: CP 2 – 269, Oradea
Tel/Fax: 0259.434.831
E-mail: stephany@rdsor.ro

9. FUNDAȚIA SPERANȚA – CASA MINUNATĂ

Adresa: Str. Cosminului, nr.
Tel/Fax: 0259.442.590/0259.142.575
E-mail: casaminu@rdsor.ro

10. FUNDAȚIA RUHAMA

Adresa: Str. Lăpușului, nr. 44, bl. AN 223, ap. 16
Tel/Fax: 0259.471.297
E-mail: daragiu@rdsor.ro
Birou de Consiliere pentru Cetățeni

11. FUNDAȚIA ECOTOP PENTRU CULTURĂ ȘI
EDUCAȚIE ECOLOGISTĂ - ORADEA

Adresa: CP 1- 151
Tel/Fax: 467729
E-mail: office@ecotop.sbnet.ro

12. FUNDAȚIA LIFE

Adresa: Str. Cuza Vodă, nr. 17
Tel/Fax: 0259.236.273
E-mail: centru@life.org.ro
Adresa web: <http://www.life.org.ro>

13. FUNDAȚIA ALBIN

Adresa: Str. Episcop Mihai Pavel nr. 11
Tel/Fax 0259.406.621
E-mail: albin@rdslink.ro

14. FUNDAȚIA CARPATICA

Adresa: Str. Sucevei nr. 14, ap. 217
Tel/Fax: 0259.419.758
E-mail: cfro@rdsor.ro

15. PRO DEMOCRAȚIA

Adresa: Str. Gen. Traian Moșoiu, nr. 16
Tel/Fax: 0359.410.788
E-mail: apd.oradea@apd.ro

16. PRO POLIS

Adresa: P-ța 1 Decembrie, nr. 4 – 6, et. 1, cam. 6
E-mail: pro_polis@yahoo.com

17. UNIUNEA FEMEILOR BIHOR

Adresa: Str. Carpați, nr. 1B, bl. PB 36, Ap. 1

18. UNIUNEA STUDENȚILOR MAGHIARI DIN JUDEȚUL BIHOR

Adresa: Str. Mareșal Ioan Antonescu, nr. 27

Tel: 0259.437.795

E-mail: nmd@oradea.iiruc.ro

Ce știi eu?

1. Sunt nemulțumit de lipsa curățeniei din oraș. Aș vrea să aflu ce se întâmplă cu banii alocați pentru salubritatea orașului. Cum aș putea să fac acest lucru?

2. Simt că nici un politician nu ascultă cu adevărat ceea ce am eu de spus. Dacă mă voi implica într-o organizație guvernamentală, cuvântul meu va cântări cumva „mai greu”?

Capitolul VII

LIBERTATEA DE EXPRIMARE. ROLUL MASS-MEDIEI ÎNTR-O SOCIETATE DEMOCRATICĂ

1. Prevederi constituționale privind libertatea de exprimare

- Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.
- Cenzura de orice fel este interzisă.
- Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.
- Nici o publicație nu poate fi suprimată.
- Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.
- Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.
- Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

- Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștința publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictele de presă se stabilesc prin lege.

2. Rolul mass-mediei într-o societate democratică

Mass-media într-o societate democratică are un rol foarte important și anume acela al reprezentării intereselor societății și al controlului puterii publice; adeseori se spune despre ea, că este a patra putere în stat, deoarece pe lângă cele 3 puteri tradiționale, ea are o influență puternică asupra societății. Rolul ei de reprezentare și de informare este unul pe care ea și-l asumă cu tărie.

În continuare, voi prezenta un exemplu, recent, cu impact semnificativ, deoarece se referă la unul din cei mai importanți reprezentanți ai puterii, relativ simplu (deoarece unul complex, ar fi cerut foarte mult spațiu de prezentare, chiar dacă ar fi făcut referire la cazuri ce implică fraude de mii de miliarde de lei): cazul casei dobândite de către primarul, actualul președinte, Traian Băsescu. Acesta a fost descoperit de către mass-media în urma unei anchete jurnalistice și preluate ulterior de toată mass-media. Articolele citate sunt din edițiile on-line ale ziarelor.

Articolele care au apărut pe această temă au cuprins poziții dintre cele mai diverse și, în acest material, am dorit să reliefăm varietatea acestora, fără a face judecăți de valoare; pentru o documentare completă, fiind evident, nevoie, a se consulta articolele apărute despre acest subiect.

Cei care au descoperit acest lucru, în urma unei anchete jurnalistice, au fost ziaristii de la „Libertatea” în articolul „Primăria Capitalei i-a vândut primarului Traian Băsescu o vilă în centrul Capitalei” (11 februarie 2005).

Ziaristii au plecat de la contradicția dintre faptul că deși adresa din buletin a lui Traian Băsescu este str. Ștefan Mihăileanu, nr. 2, el locuiește într-o vilă pe șoseaua București – Ploiești, la ieșirea din București.

Vila din str. Mihăileanu apare în declarația de avere a lui Traian Băsescu, sub formă de „apartament în suprafață de 369 metri pătrați, achiziționat în baza legii 112, în anul 2002”. Această lege dă dreptul chiriașilor să cumpere casa naționalizată în care locuiesc, dacă nu este revendicată de foștii proprietari.

Problema pe care o aduce în discuție „Libertatea” este că Băsescu, deja în 2002, cumpăraseră vila de la marginea Bucureștiului în care locuiește în momentul de față, pe care, ulterior a donat-o fiicei sale, Ioana Băsescu; astfel, apare întrebarea dacă Băsescu ar fi avut dreptul legal să cumpere o locuință naționalizată în baza Legii 112/1995.

În continuarea acestui demers jurnalistic, ziarul „Adevărul” publică articolul „Fără să lămurească ilegalitățile semnalate de presă, președintele Băsescu dă casa înapoi” (14 februarie 2005).

Astfel, se spune că președintele Băsescu a încălcat prevederile legii 112 din 1995 care spune că un chiriaș nu poate cumpăra o casă naționalizată, dacă a mai deținut o proprietate până atunci. Dar, Băsescu a mai avut o casă pe care a donat-o fiicei lui, casa din șoseaua București – Ploiești, cu puțin timp înainte de a cumpăra casa din Ștefan Mihăileanu.

„Evenimentul Zilei” vorbește despre o „problemă de moralitate” a președintelui României, în articolul din 12 februarie, „Băsescu și-a luat apartament în vilă cu 20.000 de dolari”. Ziaristii de la Evenimentul Zilei consideră că nu pare a fi o problemă de legalitate, deoarece situația locativă a lui Băsescu, îi permitea accesul la o repartiție. Problema este una de moralitate. Subordonații, angajații primăriei, nu aveau cum să nu îi ofere șefului, primarul, o locuință bună, „fără probleme”, adică nerevendicată.

Ziarul „Ziua” include știrea despre situația locativă a lui Traian Băsescu la rubrica Știri pe scurt.

În articolul „«Vila» lui Băsescu e apartament”, din 12 februarie 2005, se înserează poziția Președinției; apartamentul a fost cumpărat în 2003, cu 640 de milioane, după ce nu a fost revendicat în termenul legal.

Ce știi eu?

1. Am auzit la un moment dat vorbindu-se în Parlament despre oportunitatea interzicerii sau acceptării manifestării în public a relațiilor între homosexuali. Eu nu sunt deloc de acord cu acest lucru. Oare ar trebui permis sau ar trebui interzis un asemenea tip de comportament public?

2. În campania electorală, am văzut unii oameni politici ce aduceau acuze de corupție adversarilor lor politici, fără a aduce dovezi. Este acest lucru permis de libertatea de exprimare?

3. În urmă cu puțin timp, am auzit un membru al guvernului ce a cerut mass-mediei să nu îi mai critice și să îi lase să lucreze. Este bine sau este rău dacă mass-media are libertatea de a critica guvernul?

Capitolul VIII

FACTORI AI NIVELULUI PARTICIPĂRII POLITICE ÎN ORADEA

1. Introducere

Ce este participarea politică? Este prima întrebare care poate apărea în mod firesc în urma lecturării acestui material. În sens general, bunăstarea unui individ depinde într-o anumită măsură, nu doar de efortul pe care acesta îl depune pentru a-și câștiga un venit, ci și de modul în care statul intervine în viața lui. Astfel, se observă că există și factori externi, în afara voinței unui om, care îi determină existența.

Dar, în acest moment apare în mod firesc întrebarea: În ce măsură pot fi influențați acești factori externi de către individ, astfel încât să îi fie protejate interesele? Dar, ceea ce pare a fi o ruptură între mediul extern și om, de fapt, este legat prin conceptul participării politice. Individul poate influența în bună măsură și mediul socio-politic prin participare, în variate moduri, la luarea deciziilor de către acesta. Astfel, participarea politică apare drept o componentă esențială a acțiunii sociale a individului.

2. Importanța cercetării

Participarea politică, prin diferitele ei forme, cum ar fi de exemplu, votul pentru președinte sau pentru parlamentari, implicarea în campaniile electorale sau semnarea de petiții, reușește să asigure „cetățeanului simplu” un cuvânt de spus în luarea deciziilor publice, ce privesc viața unui comunități. Nici unui om nu-i poate fi indiferent, într-o măsură mai mare sau mai mică, mediul în care el își duce viața de zi cu zi. Astfel, noi ne întrebăm, în mod firesc, atunci când observăm o slabă participare, de ce se întâmplă acest lucru și cum se poate el corecta.

Cunoașterea motivațiilor, în special a unei participări scăzute sau în scădere, este importantă, deoarece dacă nu vom corecta aceasta situație negativă, „simplul cetățean” se va îndepărta din ce în ce mai mult de politică – fenomen cunoscut sub numele de alienare politică, ajungându-se la o prăpastie între cetățean și stat.

3. Tema cercetării

Cunoașterea cauzelor ce influențează participarea politică a tinerilor cetățeni din orașul Oradea; ne interesează să cunoaștem în profunzime motivele (ne)participării, pentru a le putea identifica în mod precis.

4. Participarea politică

4.1. Modurile de participare politică

Există o diversitate ridicată de moduri ale participării politice. Însă, de obicei, atenția analiștilor a fost concentrată asupra votului. Probabil datorită importanței lui deosebite, acesta

a fost analizat cu atenție, încercând să se descopere cauzele ce influențează participarea la vot. Dar, participarea politică, nu se limitează la vot. Ea mai cuprinde participarea la campanii, implicarea în viața comunității și modalități de protest, definite ca și categorii generale.

4.2. Modele ale participării democratice

Oamenii de obicei nu realizează o gamă vastă de activități în domeniul social și politic, ci, mai degrabă, ei tind să se orienteze spre activități ce au un anumit specific. Acestea reprezintă modele ale participării democratice.

4.3. Clasificarea modurilor de participare

Sidney Verba (1978) a realizat mai multe categorii ale participării, folosind mai multe criterii, printre care: dacă acea acțiune ne dă o anumită informație despre preferințele politice ale individului și dacă acea acțiune urmărește un țel social general sau un interes specific.

4.4. Votul

Votul este cel mai cunoscut mod de participare la viața publică. Oamenii votează pentru cele mai importante funcții într-un stat: președinte, parlament, primării, consilii locale, iar în unele țări, cum ar fi de exemplu, în Statele Unite ale Americii, se votează și pentru poziții cum ar fi: judecători, procurorul general, polițiști, trezoreri municipali, etc. De-a lungul timpului, dreptul de vot a fost extins treptat; în România, de exemplu, în secolul XIX, votul era condiționat, printre altele de starea materială, votul universal fiind introdus doar în 1918. Dreptul de vot, în Franța, a fost primit de către toți bărbații adulți în 1870; Marea Britanie a extins dreptul de vot, printr-o serie succesivă de reforme electorale în secolul XIX; votul era condiționat de restricții de ordin financiar și rezidențial și permitea celor cu educație superioară să aibă un vot multiplu.

4.5. Activitatea în campanii

Participarea la o campanie poate lua diferite forme, printre care: strângerea de fonduri, participarea la ședințe de partid, participarea la manifestații, strângere de semnături, încercarea

de a-i convinge pe alții să voteze cu acel partid. Acest tip de activitate este mai solicitantă decât votul, deoarece cere alocarea unor resurse financiare și de timp mult mai consistente. Astfel, acest mod de acțiune presupune existența unei convingeri politice mai puternice; în același timp, ea ne face să credem că acea persoană crede că prin acest tip de activitate are o influență politică mai mare.

4.6. Implicarea în viața comunității

O formă de participare mai complexă decât cea anterioară este participarea la viața comunității, deoarece, de obicei, ea solicită din partea unui om un grad mai mare de informare. Aceasta vizează probleme comune unui anumit grup de oameni ce au legătură cu viața comunității: spații verzi insuficiente, parcuri degradate, străzi prost asfaltate, școli slab amenajate, transport insalubru, poluare, lipsa de curățenie, nesiguranța publică, etc. Acestui tip de participare îi lipsește caracterul de partizanat politic, oamenii implicându-se într-un asemenea tip de acțiune, chiar dacă acesteia îi lipsește substratul politic.

4.7. Protestul

O formă de participare mult diferită de cele menționate până acum este protestul. Acesta, deși iese din granițele politicii convenționale, totuși este acceptat ca o formă legitimă de exprimare politică.

Protestul poate avea două forme principale. Cel moderat include semnarea de petiții, participarea la demonstrații și proteste legale, greve, etc. Forma extremă nu este considerată a fi democratică: demonstrații ilegale sau violente, ocuparea unor clădiri, blocarea unor drumuri, distrugerea unor bunuri, agresiuni fizice, greve ilegale.

5. Ghidul de interviu

Întrebările din cadrul ghidului de interviu au rezultat în urma unui proces de operaționalizare a conceptului de participare politică, fiind aplicate în cadrul focus-grupurilor desfășurate.

Acestea au fost:

1. Ce motive vă determină (sau v-ar putea determina) să votați sau v-ar putea determina să nu votați?
2. Ce motive vă determină (sau v-ar putea determina) să vă implicați în campanii sau să nu vă implicați (de ex. campanie electorală, campanie de protecție a mediului, etc.)?
3. Ce motive vă determină (sau v-ar putea determina) să contactați reprezentanții ai statului sau să nu îi contactați?
4. Ce motive vă determină (sau v-ar putea determina) să apelați la forme de protest (de ex. participarea la o demonstrație, semnarea unei petiții, etc.) sau să nu apelați la acestea?
5. Ce motive vă determină (sau v-ar putea determina) să participați într-o organizație sau să nu participați?
6. Ce motive vă determină (sau v-ar putea determina) să participați ca voluntar într-o organizație sau să nu participați?

6. Metodologia de cercetare

Metoda de cercetare folosită a fost interviul de grup focalizat; această metodă de cercetare are, în principal, virtutea că descoperă motivațiile subiecților și reușește, în cadrul unei discuții de grup, să ajute oamenii să își clarifice anumite poziții, prin interacțiunea cu ceilalți participanți. Limita acestuia este că rezultatele acestuia nu pot fi extrapolate la nivelul unei populații mari.

7. Datele

Datele analizate au fost reprezentate de transcrierea interviurilor de grup focalizate, realizate cu elevii de la două licee din oraș, „Mihai Eminescu” și „Mihai Viteazul”; elevii au fost de clasa 9 – 12, băieți și fete. Interviurile au durat aproximativ 90 de minute și s-au desfășurat în cadrul liceelor.

Alegerea participanților s-a făcut după câteva caracteristici, pentru a asigura o minimă reprezentativitate a

acestora: vârstă, sex și rezultate școlare. Am ales să prezint datele obținute pe analiza celui mai important comportament, cel al participării la vot.

8. Analiza datelor și concluzii

Motivații ale (ne)participării la vot

Printre semnificațiile cheie ale votului avem (interviul de grup focalizat de la Colegiul „Mihai Eminescu”):

- obligația
- responsabilitatea
- faptul că nu are părți negative
- implicarea în viața societății
- reprezintă o oportunitate

În acest sens, unul din participanții la focus grup, Laviniu, spune: „A vota înseamnă a-ți exercita o obligație și o responsabilitate pentru că dacă nu votezi nu te poți plânga pe urmă”.

- puterea de decizie
- exprimarea opiniei
- limitele alegerii

Alex: „Chiar este un lucru necesar în societatea de astăzi să-ți exerciți dreptul la vot pentru că este una dintre singurele perioade când tu decizi cine te conduce, tu ca individ”. „Trebuie să-i alegi chiar dacă ai o ofertă de candidați care nu sunt prea prielnici, trebui să-i alegi pe cei mai buni dintre cei răi”.

- implicarea în viața societății
- importanța informării
- importanța sentimentului de atracție/respingere față de politică

Thomas: „Eu cred că dacă votezi te implici în problemele societății, dacă nu votezi ești indiferent la problemele pe care le are societatea”. „Eu cred că dacă nu ești bine informat, dacă nu îți place politica, atunci nu are rost să votezi”.

- votul a fost obținut cu sacrificii, este un bun câștigat prin luptă
- femeile trebuie să profite de acest drept

Ioana: „Cred că ar fi o prostie să nu îți poți exercita acest drept, pentru că mulți oameni au murit ca să își poată exercita acest drept și erau vremuri în care nici femeile nu puteau vota și cred că trebuie să votezi”.

- responsabilitatea
- este un drept
- puterea de influență

Alexandru: „Votul este o responsabilitate și totodată un drept și poți practic să-ți influențezi viața la un nivel mai înalt, social”.

- indiferența
- neinformarea

Florin: „Să votezi e un lucru bun, dar sunt și oameni care sunt mai indiferenți și care nu merg la vot din cauza lenei sau probabil a neputinței; trebuie să mergi la vot; unii dintre ei nu merg la vot deoarece nu sunt bine informați, nu știu ce înseamnă votul”.

- lipsa de putere reală

Vlad: „Masele tot timpul aleg dar practic nu contează cine iese”.

(Interviul de grup focalizat de la Colegiul „Mihai Viteazul”)

- obligația de a-ți exercita un drept
- sentimentul de responsabilitate

Daciana: „Am votat, dar mi se pare că din moment ce am un drept ar trebui să mi-l exercit”. „Trebuie să fiu mulțumită dacă de exemplu viitorul președinte sau aleșii noștri vor face niște lucruri și eu mă gândesc că eu i-am ales, și eu sunt de vină dacă nu-mi convine, dar măcar știu că am ales, nu i-am lăsat pe alții să aleagă în locul meu”.

- informarea este importantă, rolul mass-mediei

Amalia: „Ar trebui să știm ceea ce alegem; mass-media ar trebui să se ocupe mai mult de aceste lucruri”.

- importanța alegerii celui mai mic rău

Cristina: „Înainte să votez, m-am interesat de la toate cunoștințele mele, din mass-media, din ziare și, sinceră să fiu, nu am fost așa de mulțumită de ce am aflat... eu zic că din două rele poți să-l ai și pe cel mai puțin rău”.

- constrângerea socială

Ramona: „Eu am votat, dar am fost influențată de ai mei, că nu am vrut să votez fiindcă nu era obligatoriu să votez”.

- o alegere pentru viitorul nostru
- contactul direct cu oamenii
- cum se cheltuiesc banii

Florina: „Eu consider că acest vot este ceva foarte important că este vorba despre viitorul fiecăruia”. „Eu cred că ar fi mai bine ca cei care vor avea candidatură să intre în contact direct cu oamenii”. „La nivel local, ar fi mult mai ușor, pentru a alege prefectul, etc., pentru că vedem mai bine cum sunt folosiți acei bani, din impozite care sunt luate părinților noștri, vedem că sunt chiar investiți în acest oraș și nu în scop personal”.

- nu mă interesează politica, poate peste câțiva ani

Kinga: „Am fost să votez, influențată de părinți, la 18 ani, pe mine nu prea mă interesează cine e președinte”. „Nici nu prea mă uit la televizor, la știri să aud ce se vorbește, mai încolo pe la 22 de ani în facultate; cei care sunt mai în vârstă... m-am dus să votez și am întrebat-o pe maică-mea unde să votez?”

- consider că este prea repede pentru mine să mă interesez de politică
- părinții ne vor binele și votează și pentru viitorul nostru

Laura: „Nici pe mine nu mă interesează să votez, chiar deloc, nici nu am atâtea informații”. „Eu zic că părinții ne vor numai binele și votează și pentru viitorul nostru, pentru copiii lor”.

Din datele analizate, reies câteva concluzii importante referitoare la motivele tinerilor, ce susțin participarea la vot:

- votul este privit ca o obligație, responsabilitate
- ai putere de decizie
- alegerea este limitată
- informarea este importantă
- votul este influențat de sentimentul față de politică
- constrângerea socială
- interesul față de modul de cheltuire a banilor
- dorința de contact direct cu oamenii

Decizia de a nu merge la vot este motivată de:

- lipsa de putere reală
- sentimentul că „este prea repede”
- sentimentul lipsei responsabilității personale față de această decizie.

DATELE DE CONTACT ALE INSTITUȚIILOR PUBLICE

1. Primăria Oradea
Adresa: Str. Piața Unirii nr. 1
Tel.: 0259.437.000
E-mail: primarie@oradea.ro
Adresa web: <http://www.oradea.ro>
2. Consiliul Local Oradea
Adresa: Str. Piața Unirii nr. 1
Tel.: 0259.437.000
E-mail: consiliul_local@yahoo.com
Adresa web: www.oradea.ro
3. Consiliul Județean al jud. Bihor
Adresa: Parcul Traian nr. 5, cam. 29
Tel.: 0259.441.317
E-mail: registratura@cjbihor.ro
Adresa web: www.cjbihor.ro
4. Prefectura Bihor
Adresa: Parcul Traian nr. 5
Tel.: 0259.414.926, Fax: 0259.411.550
Adresa web: www.prefecturabihor.rdsor.ro
5. Biblioteca Județeană
Adresa: Piața Unirii, nr. 3
Tel./Fax.: 0259.231257
E-mail: bibl_jud@cjbihor.ro

6. Muzeul Țării Crișurilor
Adresa: B-dul Dacia nr. 1 – 3
Tel.: 0259.412.725, Fax: 0259.479918
7. Teatrul de Stat
Adresa: Piața Ferdinand nr. 4-6
Tel.: 0259.230.885, Fax: 0259.417.864
8. Teatrul de păpuși Arcadia
Adresa: Str. Vasile Alecsandri nr. 8
Tel./Fax.: 0259.433.398
E-mail: lilliput_puppet@yahoo.com
9. Filarmonica de Stat
Adresa: Str. Moscovei nr. 5
Tel.: 0259.230.853, Fax.: 0259.431.740
E-mail: filarmonica-oradea@cjbihor.ro
10. Direcția de Sănătate Publică Bihor
Adresa: Str. Republicii 33, Oradea ,Cod 410032
Telefon centrala: 0259.434.565; Tel./Fax:0259.418.654
E-mail: Informații generale D.S.P Bihor:
dirsan@rdsor.ro
Adresa web: <http://www.dspjbihor.ro/>
11. Direcția Județeană de Statistică Bihor
Adresa: Str. Andrei Șaguna, nr. 4, Cod 410043
Tel.: 0359.411.550, Fax 0259.414.612
Relații cu publicul: Tel.: 0359.411.552; 0359.411.553
E-mail: tele@bihor.insse.ro
Adresa web: <http://www.bihor.insse.ro/main.php>
12. Casa Județeană de Pensii Bihor
Adresa: Oradea, str. Dunărea, nr.6
Tel./Fax.: 0259.472.237
Adresa web: <http://www.cjpeniibihor.rdsor.ro/>
13. Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național
Adresa: Str. Aleea Gojdu nr. 3, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.416.899; Fax: 0259.418.512

14. Direcția Generală a Finanțelor Publice Bihor
Adresa: Str. Dimitrie Cantemir nr. 2/B
Tel.: Asistența contribuabililor 0259.433.056;
Tel. D.G.P.B.: 0259.433.056
E-mail: dgfpbh@rdslink.ro
Adresa web: <http://dgfpbh.rdsor.ro/>

15. Inspectoratul de Concurență Bihor
Adresa: Str. Griviței, nr. 38
Tel.: 0259.135.118; Fax: 0259.135.118

16. Inspectoratul de Protecție Civilă
Adresa: Str. Dunărea, nr. 2
Tel.: 0259.412.129; Fax: 0259.479.001

17. Inspectoratul Teritorial de Muncă Bihor
Adresa: Str. Tudor Vladimirescu, nr.2
Tel.: 0259.437.804; Fax: 0259.435.052

Bihor 18. Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
Adresa: Str. Tudor Vladimirescu nr.2
Tel.: 0259.436.821; Tel.: 0259.435.802

19. Biroul Județean de Metrologie Legală
Adresa: Str. Sucevei, nr. 4/A
Tel.: 0259.417.218; Fax: 0259.416.090

20. Inspectoratul Teritorial pentru Resurse Minerale
Adresa: Str. Parcul Traian, nr. 10. cam. 112
Tel.: 0259.431.560; Fax: 0259.431.560

21. Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
Adresa: Str. Dimitrie Cantemir, nr. 26-30
Tel.: 0259.416.722; Fax: 0259.417.976

22. Direcția Sanitară Veterinară
Adresa: Str. Ion Bogdan, nr. 37
Tel.: 0259.154.804; Fax: 0259.152.872

23. Agenția Domeniilor Statului
Adresa: Str. D. Cantemir, nr.26-30
Tel.: 0259.136.166; Fax: 0259.136.166
24. Inspectoratul de Protecție a Mediului
Adresa: Str. Ion Bogdan, nr. 35
Tel.: 0259.444.590; Fax: 0259.444.590
25. Garda de Mediu
Tel.: 0259.442.500; Fax: 0259.442.500
26. Inspectoratul Teritorial în Construcții Bihor
Adresa: Str. V. Alecsandri, nr. 21-23
Tel.: 0259.418.577; Fax: 0259.418.576
27. Registrul Auto Român
Tel.: 0259.147.445; Fax: 0259.125.365
28. Autoritatea Rutieră
Tel.: 0259.427.310; Fax: 0259.427.310
29. Direcția pentru Tineret și Sport Bihor
Adresa: Str. Iosif Vulcan, nr.11
Tel.: 0259.414.254; Fax: 0259.414.254
30. Oficiul Județean de Consultanță Agricolă
Adresa: Str. Sucevei, nr.4/A
Tel.: 0259.467.259; Fax: 0259.467.259
31. Oficiul Județean de Cadastru, Geodezie și Cartografie
Adresa: B-dul Gen. Magheru, M 7
Tel.: 0259.476.328; Fax: 0259.476.327
32. Serviciul de Mobilizare a Economiei și de Pregătire a Teritoriului pentru Apărare
Adresa: Str. Parcul Traian, nr. 10., cam. 130
Tel.: 0259.435.464; Fax: 0259.435.464
33. Societatea Națională de Îmbunătățiri Funciare
Adresa: Str. Mihai Eminescu, nr. 18
Tel.: 0259.417.509; Fax: 0259.416.061

34. Oficiul Județean pentru Protecția Consumatorilor
Adresa: Str. Sucevei, nr. 4/A
Tel.: 0259.411.583; Fax: 0259.431.817
35. S.C. Distribuirea și Furnizarea Energiei Electrice,
Sucursala Transilvania Nord, Exploatarea Oradea
Adresa: Str. Griviței, nr. 3
Tel.: 0259.405.702; Fax: 0259.405.704
36. Direcția Regională de Poștă Cluj, Oficiul Județean de
Poștă Bihor
Adresa: Str. Roman Ciorogariu, nr.12
Tel.: 0259.435.040; Fax: 0259.435.040
37. R.A. Drumuri Naționale, Secția Oradea
Adresa: Str. Sucevei, nr.30
Tel.: 0259.417.891; Fax: 0259.178.91
38. S.N.T.F.M. C.F.R. MARFA S.A.- Centrul Comercial
Oradea C.F.R.
Adresa: Str. Pescărușului
Tel.: 0259.414.234; Fax: 0259.414.234
39. S.N.P. PETROM S.A., Sucursala PECO Bihor
Tel.: 0259.432.511; Fax: 0259.415.992
40. Direcția Apelor Crișuri
Adresa: Str. Ion Bogdan, nr.35
Tel.: 0259.443.892; Fax: 0259.444.237
41. R.A. Loteria Națională, Filiala Bihor
Adresa: Str. Costaforu Gh., nr.8
Tel.: 0259.430.864; Fax: 0259.426.736
42. ROMTELECOM S.A., Direcția de Telecomunicații,
Bihor
Adresa: Str. Mareșal Ion Antonescu, nr. 61
Tel.: 0259.466.606; Fax: 0259.466.666

Bihor 43. Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului

Adresa: Str. Feldioarei, nr. 13, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.476.371, 0259.476.372
Fax: 0259.447.435
E-mail: djppdcb@rdsor.ro
Persoana de contact: Alina Tica

44. Agenția de Protecție a Mediului Bihor

Adresa: B-dul Dacia, nr. 25/A, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.463.751, 0259.406.605
Fax: 0259.444.590
E-mail: zena@ipm-oradea.ro
Persoana de contact: Mircea Dan
Departament: Implementare Fonduri Comunitare,
Proiecte Internaționale și Relații Publice

45. Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală Bihor

Adresa: Str. Dimitrie Cantemir, nr. 26, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.416.722, 0259.416.723, 0259.416.724
Persoana de contact: Pavel Florian
Departament: Serviciul de Informare și Relații Publice

Bihor 46. Direcția pentru Dialog, Familie și Solidaritate Socială

Adresa: Str. Tudor Vladimirescu, nr.2, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.210.215
Fax: 0259.441.702
E-mail: dmss_bh@yahoo.com, gdmss_bh@dg
Persoana de contact: Ecaterina Hotopan

47. Direcția Regională Vamală Oradea

Adresa: Str. Armatei Române, nr. 4, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.416.317, 0259.414.520, 0259.414.518
Fax: 0259.416.317, 0259.414.518
Adresa web: <http://www.customs.ro>
Persoana de contact: Ovidiu Luca, Alexandru Mocioran
Departament: Compartimentul de Informare și Relații Publice

48. Direcția Silvică Bihor

Adresa: Str. Mihai Eminescu, nr. 15, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.413.001, 0259.414.206
Fax: 0259.430.967
E-mail: dsoradea@rdsor.ro
Adresa web: <http://www.dsoradea.ro>
Persoana de contact: Traian Șerfezi

49. Inspectoratul de Poliție al Județului Bihor

Adresa: Parcul Traian, nr. 18, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.403.006
Fax: 0259.418.684
Persoana de contact: Adrian Bucur
Departament: Biroul de presă și relații publice

50. Inspectoratul Școlar al Județului Bihor

Adresa: Str. Mihai Eminescu, nr. 11, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.416.454, 0259.416.306
Fax: 0259.418.016
E-mail: ioanchelemen@hotmail.com
Persoana de contact: Ioan Chelemen
Departament: Compartimentul de Informare și Relații
Publice

51. Judecătoria Oradea

Adresa: Parcul Traian, nr. 10, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.412.047, 0259.410.214 (int. 139)
Persoana de contact: Ioan Banciu
Departament: Biroul de informare și relații publice

52. R.A. Apă - Canal Oradea

Adresa: Str. Duiliu Zamfirescu, nr. 3, Oradea, Bihor
Tel.: 0259.435.051, 0259.236.934, 0259.236.909
Fax: 0259.432.576
E-mail: apacanal@apacanal.ro
Adresa web: <http://www.apacanal.ro>
Persoana de contact: Mariana Tiutin
Departament: Compartiment Relații cu beneficiarii,
sesizări, reclamații

53. Tribunalul Bihor

Adresa: Parcul Traian, nr. 10, Oradea, Bihor

Tel.: 0259.412.047, 0259.410.214 (int.132)

Persoana de contact: Ovidiu Blaga

Departament: Biroul de informare și relații publice

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

1. Ball, Terence; Richard, Dagger, **Ideologii politice și idealul democratic**, Editura Polirom, Iași, 2000.
2. Fern, Edward, **Advanced Focus Group Research**. Sage Publications, Londra, 2001.
3. Iliescu, Adrian - Paul; Socaciu, Emanuel – Mihail (coord.), **Fundamentele gândirii politice moderne**, Editura Polirom, Iași, 1999.
4. Coord. Pope, Jeremy, **Sisteme de Integritate Publică, Ghidul Transparency International**, Transparency International, București, 2002.
5. Rotariu, Traian; Petru, Iluț, **Ancheta sociologică și sondajul de opinie**, Editura Polirom, Iași, 1997.
6. Schmitter, Philippe C.; Terry, Lynn, Karl, **What Democracy Is... And Is Not ...** în Larry Diamond și Marc F. Plattner, (editori), **The Global Resurgence of Democracy** (Baltimore: The John Hopkins University Press, 1993).

1. Constituția României, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 767, din 31 octombrie, 2003.
2. Legea nr. 215/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 204 din 23 aprilie, 2001.

1. Adresa de Internet a Camerei Deputaților, <http://diasan.vsat.ro/>
2. Adresa de Internet a Primăriei Oradea, www.oradea.ro
3. Adresa de Internet a Consiliului Județean, www.cjbihor.ro
4. Platforma de guvernare DA, PNL – PD, 2004, www.da.ro, www.pnl.ro, www.pd.ro
5. Programul electoral al UDMR, 2004, www.udmr.ro
6. Programul de guvernare 2005 – 2008, Uniunea Națională, PSD – PUR, www.psd.ro, www.pur.ro
7. Programul de guvernare al PRM, 2004, www.prm.ro